దేవీ మాహాత్మ్యము

(శ్రీ దుర్గాసప్తశతి)

అనువాదకులు: శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

ఇందు మూలశ్లోకములు, వానికి ధారాళమయిన ఆంధ్రానువాదమును పొందుపఱుప బడియున్నవి. అందందు ముఖ్యములును నిగూఢములును అగు శబ్దములకు పాదదీపికలందు వివరణములు చేర్పబడియున్నవి. దేవీనవరాత్రములందును, ఇతర పవిత్రావసరములందును నిత్యపారాయణ మొనర్పవలసిన ఉత్తమగ్రంథము. ఈ గ్రంథప్రాశస్త్యము పూర్తిగా వివరించు పీఠికయు చేర్పబడియున్నది.

(170 + 16) పుటలు ప్రజ్జ్వలమగు ప్రథమ ముద్రణము వెల : రూ. 2/-

శ్రీ వివేకానంద లేఖావళి

(రెండు భాగములు)

అనువాదకులు :

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

భారతదేశమున ఇంటింటను ఉండవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి; బాలికా బాలకు లెల్లరును శ్రద్ధతో పదేపదే చదువవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి.

ఈ లేఖలయందు దైవభక్తి, మానవరక్తి, కార్యాసక్తి—ఇవి నిరంతరసంయోగము దాల్చి జీవితాంధకారమును దొలగింపజేయు జ్యోతిగ నుండుట స్పష్టము.

-కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

మొదటి భాగము : 256 పుటలు
రెండవ భాగము : 226 పుటలు

ఒక్కొక్క భాగము వెల: రూ. 1-50

రా మ కృ ష్ణ ప్ర భ

సంపుటము ౧౩ ౧౯౫౭, ఏప్రిల్; దుర్ముఖి-ఫాల్గుణము, హేవిళంబి-చైత్రము సంచిక ౧౦

వి ష య సూ చి క

స్వామి - శిష్య సంవాదములు

(శ్రీమద్వివేకానందస్వామితోడి సంభాషణలు)

అనువాదకులు : శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

సాంసారిక సమస్యలు పరిష్కరించుకొనదలచినను సమాధిస్థితి సాధింపదలచినను; రాజకీయవిశేషము లాకళింపదలచినను, లలితకళారహస్యము లవగతముచేసికొనదలచినను — ఇంతేల, లౌకికాలౌకిక విషయములలో వేనినిగుఱించిగాని మీ పరిజ్ఞానము వృద్ధి గావించుకొన దలచినచో ఈ గ్రంథమును తప్పక చదువుడు. నవభారతభాగ్యవిధాత శ్రీమద్వివేకానందస్వామిచంద్రులు శిష్యులతో కావించిన యీ ప్రసంగములలో వారి అనుభవసర్వస్వము రాశీభూతమై యున్నది. సులభశైలి, హృదయమును పట్టి యిచ్చు సంభాషణలు, ముచ్చటైన అచ్చుకూర్పు.

పుటలు 552+12 అకారాది అనుక్రమణిక వెల : రూ. 5/-

నా జీవితము, జీవితకార్యము

అనువాదకులు : శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

శ్రీరామకృష్ణసందేశమును లోకమునకు అందజేయుకొఱకును, లోకమును భౌతికముగా, వైజ్ఞానికముగా, పారమార్థికముగా సేవించుటయందు నేడు జగద్విఖ్యాతిగాంచి యున్న శ్రీరామకృష్ణమఠ సేవాసంస్థలను ప్రథమమున స్థాపించు మహోద్యమము నిర్వహించు కొఱకును, శ్రీ వివేకానందాది శిష్యవర్గమువారు ఎంత గాఢదీక్షతో పరిశ్రమించి, ఎంతటి దుర్భరక్లేశముల నోర్వవలసివచ్చెనో, ఈ ఉపన్యాసమున గుండెలవియు వాక్కులతో శ్రీ వివేకానందస్వామి వివరించియున్నాడు. అందఱును చదివి తీఱవలసిన గ్రంథము.

62 పుటలు అందమైన కూర్పు వెల : 50 న. పై.

పారమార్థిక సంభాషణలు

అనువాదకులు : శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

శ్రీరామకృష్ణదేవుని స్వశిష్యవర్గములోని అగ్రగు జ్ఞానసిద్ధులు శిష్యులతోడను, భక్తులతోడను, చేసిన పరమార్థ విషయక సంభాషణ కతిపయములు. ఎన్నెన్నో గ్రంథములు చదివినగాని తీఱని ఆధ్యాత్మిక సంశయము లీ గ్రంథమూలమున అవలీలగా తీఱును.

402 పేజీలు (మనోజ్ఞమగు ప్రథమ ముద్రణము) వెల : రూ. 3/-

అడ్రెసు : మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

'సర్వేశ్వరుని శరణు జొరుము, అతని కృప నీ యనుభవమునకు అప్పుడు వచ్చును.'

—శ్రీ శారదామణి.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౧౩ } ౧౯౫౭-ఏప్రిల్ : దుర్ముఖి-ఫాల్గుణము, హేవిళంబి-చైత్రము { సంచిక ౧౦

ఓమ్

శ్రీకృష్ణాష్టకమ్

వసుదేవసుతం దేవం కంసచాణూరమర్దనమ్
దేవకీపరమానన్దం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౧

వసుదేవసుతుడును, దేవకీపరమానందుడును, కంసచాణూరుల గీటడంచినవాడును, లోకగురువు నగు, శ్రీకృష్ణదేవునకు ప్రణమిల్లుచున్నాను.

అతసీపుష్పసఙ్కాశం హారనూపురశోభితమ్
రత్నకఙ్కణకేయూరం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౨

అగిసె పూల వన్నె గల వాడును, ముత్యాలపేరులచేతను అందెలచేతను వెలుగొందెడు వాడును, రత్నాల చేసరములును బాహుపురులును గల వాడును లోకగురువు నగు శ్రీకృష్ణునకు మ్రొక్కుచున్నాను.

కుటిలాలకసంయుక్తం పూర్ణచన్ద్రనిభాననమ్
విలసత్కుణ్డలధరం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౩

వంపుల ముంగురులు గల వాడును, నిండు చందురు బోలు మోము మొప్పు వాడును, పళపళని కుండలాల దాల్చిన వాడును, లోకగురువు నైన శ్రీకృష్ణునకు నమస్కరించుచున్నాను.

మన్దారగన్ధసంయుక్తం చారుహాసం చతుర్భుజమ్
బర్హిపిఞ్ఛావచూడాఙ్గం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౪

పారిజాతపరిమళమును, మనోహర మైన చిఱునవ్వును, నెమలిపురితురాయియు దాల్చు చతుర్భుజునకు, లోకగురు వైన శ్రీకృష్ణునకు ఎరగ్గుచున్నాను.

ఉత్ఫుల్లపద్మపత్రాక్షం నీలజీమూతసన్నిభమ్
యాదవానాం శిరోరత్నం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౫

నీలమేఘశ్యాముడై యాదవుల తలమానికమై నిం డార విచ్చిన తమ్మి రేకల బురణించు నేత్రాలు గల్గిన లోకగురువునకు శ్రీకృష్ణునకు దండ మిడుచున్నాను.

రుక్మిణీకేళిసంయుక్తం పీతామ్బరసుశోభితమ్
అవాప్తతులసీగన్ధం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౬

తులసి ఘుమఘుమలతో, పచ్చ పట్టు పచ్చడపు నిగనిగలతో రుక్మిణీదేవినిగూడి క్రీడలం దేలు లోకగురునకు శ్రీకృష్ణునకు నమస్కృతు లర్పించుచున్నాను.

గోపికానాం కుచ ద్వన్ద్వ కుఙ్కుమాఙ్కిత వక్షసమ్
శ్రీనికేతం మహేష్వాసం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౭

శ్రీలక్ష్మీదేవికి నిత్య నివాసమైన తన వక్షమున గొల్ల చెలువల కుచయుగ్మ కుంకుమము అంటియుండ మేటివిలుకాడును లోకగురువు నగు శ్రీకృష్ణునకు వందన మిడుచున్నాను.

శ్రీవత్సాఙ్కం మహోరస్కం వనమాలావిరాజితమ్
శఙ్ఖచక్రధరం దేవం కృష్ణం వన్దే జగద్గురుమ్॥ ౮

తన విశాల వక్షమును శ్రీవత్స మనెడి మచ్చయు వనమాలయు వెలుగొందించుచుండ, శంఖచక్రముల ధరించిన వాడై లోకగురువు నగు శ్రీకృష్ణదేవునకు నమోవాకము.

కృష్ణాష్టక మిదం పుణ్యం ప్రాత రుత్థాయ యః పఠేత్
కోటిజన్మకృతం పాపం స్మరణేన వినశ్యతి॥ ౯

శ్రీకృష్ణుంగూర్చిన యీ పవిత్రశ్లోకములను ఎనిమిదింటిని వేకువను లేచి పఠించి నాతనికి కోటిజన్మముల పాపములు స్మరణమాత్రముచే నశించును.

మాలదాసరి - భగవత్సంకీర్తనఫలము

[సంపాదకీయము]

I. మాలదాసరి దినచర్య

విష్ణుభక్తుఁ డొక మాలదాసరి యుండెను. వామనమూర్తి పూర్వ ముండిన పుణ్యాశ్రమమునకు (కుఱుంగుడికి) మూఁడామడల దూరముననున్న యొకగ్రామమున అతఁడు వసించియుండెను. ప్రతిదినమును బ్రాహ్మముహూర్తమునఁ గుఱుంగుడికి వచ్చి విష్ణుదేవుని స్తోత్రములను మంగళకైశికిరాగమునఁ బాడుట అతని నియమము. పుట్టుకచేతఁ జండాలుఁడైనను ఉత్తమోత్తముల యాచారమం దుండెడివాఁడు అనుట. మసిపాఁతలోఁ గట్టియుంచిన మాణిక్యమునకు నలుపు అంటనట్లు, చండాలదేహమం దున్నను. అతని శుద్ధహృదయమునకుఁ బాపము సోఁక లేదు.

కుఱుంగుడికిఁ బోవు నప్పుడు అతని పరికరములు — నల్లదేహమునకు ఎఱ్ఱని కన్నులకుఁ దోడు పట్టెనామములు, చమురైన తోలుచొక్కా, చమురైన టోపి, శంఖప్రతిమతో ఒకటియు చక్రప్రతిమతో ఒకటియుంగా ఇత్తడితో చేయఁబడిన చెవికమ్మలు, దివెదారికొమ్ము అను నాయుధము, తోలుతిత్తి, పసుపుపొడి గల తోలుసంచి, చేయమ్ము, మొగలాకు గొడుగు, స్వామిపాదుక, పొడుగైన గుఱ్ఱపు వెండ్రుకలతోఁ గుట్టినట్టి చీలిన చిన్న కిన్నెర, చిటితాళములు, పెద్ద పెద్ద తులసి పూసల కంఠహారము, చంకలో నొక బుట్ట.

కుఱుంగుడి దేవాలయమునకు సమీపమున అతఁడు తనబరువుల నన్నిటిని దింపుకొనెడివాఁడు. ఎండను గాలిని ఆఁకలిని లక్ష్యపెట్టక మధ్యాహ్నమువఱకు స్వామిప్రసాదము పంపక మగువఱకు శరీర మంతయు గగుర్కొను చుండఁగా భగవత్‌స్తోత్రములను బాడి భక్త్యుద్రేకముతోఁ దాండవ మాడుచుండును. అగ్రవర్ణములవారు కంటఁబడి రేని దూరముగఁ దొలఁగుచుండును. స్వామికి సాష్టాంగముగ మ్రొక్కును. గర్భగృహమును గడిగిన ముఱికి నీరు లోపలి ఱాతితొట్టి నిండి వెలికిఁ బాఱుచుండును. ఆ నీటిని శూద్రుఁడు తెచ్చి యీయఁగా మాలదాసరి దానిని ద్రాగును. అచటి శూద్రులితని దైవభక్తికి మెచ్చి తాము తెచ్చుకొన్న తీర్థప్రసాదములలోఁ గొంత యితని కిత్తురు. ఇతఁడు భక్తితోఁ దన కిన్నెరనుజాఁచి దానిపై ఆ తీర్థప్రసాదములను బెట్టించుకొని స్వీకరించి వారికి మ్రొక్కును. ప్రేక్షకులందఱును ఇంతటి యుత్తమశీలునకు మాల పుట్టుక గలిగెనే అని జాలిగొనుచుందురు.

II. మాలదాసరి బ్రహ్మరాక్షసుని సంధించుట

ఒకనాఁడు సగము రాత్రియప్పుడు ఆ సమీపమున ఒకయింటఁ బిల్లి చొరఁబడెను. దానిని జూచి భయపడి కోళ్లు కూసినవి. తెల్లవాఱెనని భ్రమపడి మాలదాసరి కుఱుంగుడిస్వామి కీర్తనలు పాడుటకై, వెంటనే లేచి బయలుదేఱెను. దారిలో అతఁడు మరులుమాతంగి యను దీఁగను ద్రొక్కినాఁడు కాఁబోలు, దానిని ద్రొక్కినవారు దారి దప్పుదురు కదా. ఆ

కటికిచీఁకటిరాత్రి అతఁడు దారి దప్పి ఎన్నో చోట్లు తిరిగి తిరిగి తూర్పు తెల్లవాఱు నప్పటికి ఒకనిర్జనారణ్యమును సమీపించి అందుఁ బోఁదొడంగెను.

అది యొక పాడువడిన చోటు. ద్వార పార్శ్వములు కూలిపోయి, ఆ చోట పొట్టి రేఁగులు, కసివెందలు, కోరిందలు పొదలుగా బలిసి యుండినవి. గాదెలు పడిపోయి యుండినవి, వాని క్రింది బొక్కలలో ఆఁకలిచే నకనకం బడుచున్న పందికొక్కులు అప్పటి కప్పుడు కాఁపుర ముండినవి. బావులును పాఁత గోతులును దుమ్ము పడి సగము పూడిపోయి యుండినవి. వాని నోళ్లకు మాత్రగా చిగిరింత పెరిఁగి యుండినది. చీమలు గనుకవరిగింజలను ఈడ్చుకొని పోవునప్పుడు దారిలో సారము చచ్చిన యా కంచెలలో అవి పడి మొలచి వెన్నులు పెరిగి పండి ఎండి రాలి అణఁగిపోయి యుండినవి. పెంటల మీఁద పెరిఁగిన దొగ్గలి చెట్లలో ముసలిపిల్లులు ఆఁకలిచేత నోగిలి కడు పంటుకొని పోయి మీసాలను సైతము కదల్పక పడి యుండినవి. పొలము లుండిన తావులలో గాదము (కసపు) పెరిఁగినది. మళ్లలో జొంపు దుబ్బులు మెండుకొన్నవి. ఏతాలు నాశమై అవి యుండిన తావులందు వాని రాడులు మాత్రము మిగిలి ఒరిగి యుండినవి.

అట్టి పాడుప్రదేశమున మాలదాసరి పోవుచుండెను. దారిలో తప్పి నడచుచున్నందున ఉత్తరేని కాయలు పల్లేరు కాయలు అతని కాళ్లకు గ్రుచ్చుకొనుచుండినవి. వాని నతఁడు ఉపాయముతో తుడిచి తొలఁగించుకొనుచుం బోవుచుండెను.

ఎదుట అతనికి పెద్దమఱ్ఱిచెట్టొకటి కానిపించెను. దానికి రెండేసి క్రోసులు నిడివి గల యూడలు దిగి యుండెను. వాని పైభాగముల నుండి కొమ్మలు మొలచి యుండినవి. ఆకొమ్మల నుండియు కొమ్మలు మొలచి యుండినవి. ఆ మహాసముదాయములో గాలి చరించుచుండినది. గాలివేగముచేత ఆకులు ఎగిరిపోయి దూరమున వచ్చుచున్న బాటసారుల యెదుటఁ బడుచుండును. ఆ యాకులలో పురుగులు తొలఁచిన గీఱలు అక్షరపంక్తులవలె గానవచ్చుచుండును. ఆగీఱలతోఁడ యాకులు "అయ్యా, మీరు నాకడకు రావలదు, నాయందు బ్రహ్మరాక్షసుఁ డొకఁడున్నాఁడు, చెంతకువచ్చితి రేని వాఁడు మిమ్ము చంపి భక్షించును" అని బాటసారులకు మఱ్ఱిచెట్టు వ్రాసిపంపిన హెచ్చరిక జాబులు కాఁబోలు నని తలంపఁదగి యుండెను. ఆ జాబులను జదువుకొనియే కాఁబోలు అని తలంపఁ దగినట్లు బాటసారులు ఆ చెట్టును సమీపింపక దూరమునుండియే తొలఁగిపోవుచుందురు. అట్లు హెచ్చరించి రానీయకుండ ఆఁపి బాటసారుల ప్రాణములను గాపాడుట మహాపుణ్యము కదా ఆ పుణ్యముచేఁ గలిగిన ఫలములే కాఁబోలు ఇవి అని తలంపఁ దగినట్లుగా ఆ చెట్టునిండ లెక్కలేనన్ని ఫలములు (=పండ్లు) ఒప్పుచుండినవి.

మాలదాసరికి ఆ మఱ్ఱిచెట్టు అగపడుటె కాదు, దానిమొద్దుకుఁ జేర్చు కాలిబాటయు ఒకటి అగపడినది. ఆ పాడుసీమలో దారి దొరకుటే మహాలాభముకదా, కావున అతఁడు వేగముగ ఆసుర్గంధపు దారిలో మఱ్ఱిచెట్టును సమీపించెను.

అచ్చట మెద డంతయు జూఱి పాఱవైచిన పుఱ్ఱెలు మెండుగఁ బడి యుండినవి, అవి ఎల నీటిని త్రాఁగి మీగడవంటి లేఁతకొబ్బెరను గీఁకి గీఁకి తిని పాఱవైచిన టెంకాయ బొండ్ల

ములవలె నుండెను. అట్లే పండ్లతో మాంస మును నిశ్శేషముగా గీఱి గీఱి తినఁగా ఏర్పడిన జీరలు గలిగి ఇంకను పచ్చి యంతయు ఆఱని యెముకలు పడి యుండినవి. ఈఁగలతుట్టెలు నొనదొన యని క్రమ్ముకొని క్రిక్కిఱిసి యున్నం మన స్వరూపమే కంటి కగపడని పచ్చితోళ్లు కంపల మీఁద వ్రేలుచుండినవి. భక్షితులైన నరుల తలవెండ్రుకలు తిప్పలుగ పేఱి యుండి నవి. ధూళి నిండుటచే ఆవెండ్రుకలు ధూమ్రవర్ణముగలవై గాలికి రేఁగుచు ఆడుచుండినవి. అది ఎట్లుండె ననఁగా మంగలవాండ్రు గొఱి గిన తలవెండ్రుకలను ఒక్కొక్కచోట తిప్పలుగా వేసిన, అవి గాలికి రేఁగిన ఎట్లుండునో అట్లుండెను. అక్కడక్కడ నరుల యవయవములు తెగి పడియుండినవి. వానిని కఱచుకొని పోవు చున్న ఘాతుక మృగములు ఒకదానితో నొకటి పెనఁగులాడు చుండినవి. వాని కాళ్ల త్రొక్కిళ్లచేత దారి నలిగి కంపు దుస్సహ మగుచుండెను. అవి కాక గ్రద్దలును గుంపులు గుంపులుగ నుండినవి.

ఎముకలను కఱచుకొని పాఱిపోవుచున్న ఆడుఁగుక్కలు మఱ్ఱిచెట్టుమీఁదికి దొంగచూపులను సఱపుచుండినవి. మాంసఖండముల తోరణములను లాగుకొని పోవు గ్రద్దలను ఆ చెట్టు కొమ్మలే ప్రహరించుచుండినవి, ఆ దెబ్బలకు గ్రద్దలు రొద వెట్టుచుండినవి. కొమ్మలమీఁద ఇటు నటు తిరుగాడుచున్న కోఁతులును ఎవరివో అఱచేతి దెబ్బలు తిని నడుములు పట్టుకొని యేడ్చుచుండినవి. ఉన్నట్లే ఉండి చెట్టున కొన్ని చోట్లు మాయ మగుటయు మఱల అగపడుటయుగా ఏవో మాయావ్యాపారములు జరుగు చుండినవి. వీని నెల్ల పరికించి ఆ దాసరి తన మనస్సులో "ఈ చెట్టుమీఁద ఎవఁడో ఒకఁ డున్నాఁడు, ఇది కట్టెల కనియు ఆకుల కనియు మనుష్యులు వచ్చు వేళ కాదు. కాఁబట్టి వాఁడు మనుష్యుఁడు కాఁడు, అదిగాక మాంసపుగాలి వీచుచున్నది. నేను చాలదూరము వచ్చితి నే" అని భయసంశయవ్యాకులుఁ డయ్యెను.

చూచుసరికి ఆ దాసరికి చెట్టుమీఁద ఒక బ్రహ్మరాక్షసుఁ డగపడెను. అతఁడు ఒక నర శవమును గోఁచిగా పట్టుకొని యుండెను. పొడుగు చాలియుం జాలని యా పీనుఁగును లాఁగి బిగించుకొనుటలో బొడ్డుమీఁదికిని మొలత్రాటి మీఁదికిని నెత్తురు చిలి యుండెను. ఎఱ్ఱని దుప్పటి కప్పుకొన్న యతని నల్లని శరీరము ఎఱ్ఱచీమలచే దట్టముగ క్రమ్ముకొనబడిన వంపు గింజల జీడిచెట్టువలె నుండెను. వాని మొగము తలక్రిందులుచేసిన యేనుఁగుతలవలె నుండెను. వ్రేలు గడ్డమును మీసములును అంతయు ఒకటిగా నిలువుగా పెరిఁగి కందురీగల నిడుద పుట్టవలె గోరోజనపు వన్నె గలిగి యుండెను. అంచు చొంగచే మఱుఁగువడిన భాగము కొంత తెలుపుగ నుండెను. ఆఁకలి కుండ లేక ఆహారమున కని యతఁడు ఉబలాటపడుచుండెను. ఎవఁడైన బాటసారి దారి తప్పి ఆచెట్టుకడకు వచ్చుచున్నాఁడో చూత మని అతఁడు పై కొమ్మల కెక్కుచుండెను. తన ప్రేవుల జందెము మాటిమాటికిని జాఱి పడిపోవుచుండ, కోపముతోను విసుగుతోను దానిని భుజములమీఁది కెక్కించుకొనుచుండెను. అతనికి వేలు బొజ్జయు, బూరకాలును చెంబుతలయు నుండెను పెడతలయందలి గుంటలో కొంచెము జుట్టు మొలచి యుండెను. కన్నులలో కండలు యుండినవి. అతఁడు ఆఁకలికి ఓర్వ లేక పిశాచికలను బండతిట్లు తిట్టుచుండెను. కొండంత

బరువు వాఁడు, పేరు కుంభజానుఁడు, పేరికి తగినట్లు అతని మోకాళ్లు కుండలవలె నుండెను.

III. రక్షశ్శ్వపాకుల పోరు

మాలదాసరిని జూచి బ్రహ్మరాక్షసుఁడు "నాకంటఁ బడితివి, ఇఁక నీవు తప్పించుకొని పోలేవు, నిలు" మనుచు చెట్టునుండి దూఁకెను. దూఁకినవేగమునకు చెట్టుకొమ్మలు ఎన్నియో పొడిపొడి యైనవి. మాలదాసరియు పరాక్రమమునకు ప్రసిద్ధుఁడును శూరుఁడును గావున నిల్చి తనచేత నున్న బాణమును బ్రహ్మరాక్షసునిపై విసరెను. రాక్షసుఁడు దానిని ఖండించి వేసెను. అంత ఇరువురకును బాహుయుద్ధము జరిగినది—

రాక్షసుఁడు దాసరిని లాఁగినాఁడు. దాసరి తాను తావునుండి చలింపక రాక్షసుని ఱొమ్ముపై ప్రహరించి ఆవలికిలంఘించెను. రాక్షసుఁడు దాసరిని ప్రహరించెను. ఆ దెబ్బను ఉపాయముచేత తప్పించుకొని దాసరి రాక్షసుని వెనుకవైపునకుఁ జేరుకొని అతని తరువాతి యెత్తులను కనుపెట్టి యుండెను. రాక్షసుఁడు దాసరిపైఁ బడెను. దాసరి రాక్షసుని చనుమరలపై పిడికిటి పోట్లను గుప్పించి లోఁబడక నిలిచెను. రాక్షసుఁడు దాసరి ఱొమ్ము మీఁదికి ఆక్రమింపఁజూచెను. కాని దాసరి వంగి తప్పించుకొని పిడికిటి పోట్లు పొడుచుచు రాక్షసుని సమీపమునకు రానీయలేదు. రాతినోరప్పనో అందుకొనిదానితో దాసరిని తెగటార్త మని రాక్షసుఁడు వెదకుచుండెను. దాసరి వానిని పిడికిటితో ఒక్కపోటుపు పొడిచి తన్ని, అతఁడు తనమీఁదికి తిరుగునప్పటికి సిద్ధముగ నుండి, సందు చూచుకొని వీపుమీఁదను నడుముమీఁదను కొట్టి దేవుని స్మరించుచు పారిపోఁజూచెను. రాక్షసుఁడు తన స్త్రీజనమును పిలిచి తోడ్పఱచుకొని ఎట్టకేలకు మాలదాసరిని పట్టుకొనెను.

పట్టుకొన్నను ఆ దాసరి బలీయుఁడగుట చేత రక్కసుని కాళ్లతోఁ దన్నుచు మోచేతులతో ఇరువైపులం బొడుచుచు పెనఁగులాడుచునే యుండెను. అయినను రాక్షసుఁడతనిని బట్టుకొని మఱ్ఱిచెట్టుక్రిందికిఁ దెచ్చి ఇట్లనెను.

IV. రక్షశ్శ్వపాకుల సంవాదము

రాక్షసుఁడు — ఓరీ, నీవు క్రొవ్వి యున్నావు. నీ తలను కత్తితో మెడనుండి ఖండించి, నీ మొండెమునుండి దుమికెడు రక్తమును వేఁడి ఆఱనీయక యే నా దప్పి తీఱునట్లును పంచప్రాణములును తనియునట్లును, బలే రుచితో త్రాగెదను. నీ మాంసములను కఱకఱట్లుగాఁ గాల్చి నా భార్య పిశాచి నాకుఁ దెచ్చి యిచ్చును. వానిని నంజుకొనుచు ఇక్కడి పుఱ్ఱెల నిండ నున్న తాటికల్లును త్రాగెదను. అదియుంగాక నీవు నన్ను ఇంతగా శ్రమపఱచితివి గావున నిన్ను తిన్నఁగాఁ జంపను, చిత్రవధ చేసెదను [అనుచు, అఱచుచు, బుసకొట్టుచు, దప్పిచేత గొంతు అస్పష్టమగుచుండ, కత్తిని రక్తమును పట్టుటకు పాత్రమును దెమ్మని అనుచరులం బంపి, పసరమును కట్టి త్రోయునట్లు మాలదాసరిని కట్టి త్రోసెను. దాసరి ఆ చెట్టుమీఁదికి ఒరిగి నిర్భయముగ ధర్మమును దెలుపుచు ఇట్లనెను:—]

మాలదాసరి — రాక్షసుఁడా, ఒక మాట వినుము, త్వరపడకుము, నిన్ను జయించుటకు దేవతలకైనను శక్యము కాదు, నీకుఁ జిక్కిన నేను ఇఁకఁ దప్పించుకొని పోలేను.

మఱి, కొంతసే పైనను నీతో ఎదిరించి యెందులకుఁ బోరాడితి ననఁగా —— చంప వచ్చు వానిని తన శక్తి కొలఁది యెదిరింపక లోఁబడి చచ్చువానికి ఆత్మహత్యాదోషము గలుగును గావున. అందుకై పోరాడితిని. అంతమాత్రమునకు నీవు కోపపడకుము. నాకు శరీరము మీఁద ఆశ లేదు. శరీరము నకు వినాశము తప్పదు గదా. రోగము, దయ్యము, తేలు, విషము, గొప్ప మనో వ్యథ, జలము, బందిపోటు, ఘాతుక మృగ ములు, కారుచిచ్చు, ఘోరవ్యసనము, పుండు, త్రాచు, పిడుగు —— మొద లయిన వీనిలో ఏయొక్కటి యైనను ఉన్నఁ జాలును, శరీరత్యాగము ఘటిల్లును, అట్టి శరీరమును ఆఁకలి గొన్న యొకని కాహార ముగ అర్పించి సార్థకపఱచుట ఎంతో మేలు గదా. నాదేహమును నీకు ఆహార ముగ ఒసంగుటచేత నాకు ఎంత మేలో చూడుము —— ఈ చండాలజన్మము తొలఁ గును, ఒక ప్రాణి ఆహారము దిని సంతో షించును, నాకు మోక్షము గలుగును. ఈ సందర్భమున శిబిచక్రవర్తి మనకు ఉత్త మోత్త మోదాహరణము. ఆయన పావుర మునకు బదులుగా తన దేహమును కోసి కోసి డేఁగకు అర్పించినవాఁడు గదా.

అది యట్లుండ నిమ్ము – మ ఱొక మాట వినుము. ఇది ప్రాణిహితము కోరి చెప్పు మాటయే కాని నేను ప్రాణముతో దప్పిం చుకొని పోవుటకు చెప్పు మాట కా దను టకు అంతరాత్మయే సాక్షి. కరణ కళేబర ములును వివేకమును మానవులకువలె మీకును ఉండుటే కాదు, కరణకళేబరాది పాటవము మానవులమగు మాకంటె మీకు ఎక్కువగఁ గూడ నుండును. స్థావరముల కంటె కీటాదులకును, వానికంటె మృగాదు లకును, వానికంటె మఱి పశుపతంగాదుల కును, వానికంటె మానవులకును, మాన వులకంటె రాక్షసులకును కరణకళేబరాది పాటవమును విజ్ఞానమును హెచ్చు. అట్టి నీవు ప్రాణిహింసను జీవనాధారముగఁ జేసి కొనుట తగదు. అట్టి బ్రతుకు ఘాతుక మృగములకు మాత్రము తగినదై యుండును. హింస పాతకము, అది పరలోకమున తప్పక బాధించును, పరలోకప్రాప్తి రాక్షసుల కైనను తప్పదు గదా. వారు మానవుల కంటె అతిదీర్ఘకాల మెక్కువగ జీవింతు రనియే కాని ఏనాఁటి కైనను మరణము తప్పించుకొ లేరు. రాక్షసులును దేవతలును భ్రాత లయినను వారికి తైజస మగు తార తమ్య మున్నది. రాక్షసులు తమఃప్రధా నులు. దేవతలు సత్త్వప్రధానులు. రాక్ష సులు అపవిత్రాహారులు, దేవతలు పవిత్రా హారులు. కావున దేవతలు రాక్షసుల కంటెం గూడ ఎక్కువకాలము జీవింతురు. బ్రతికినన్నాళ్లు దేవతలను బీడించిన రాక్ష సులు తాము ముందుగాఁ జచ్చి తమచేత అందనుక పీడింపఁబడుచుండిన యముని చేతికే చిక్కుదురు. దేవతలకుఁ గల పవి త్రతచేతనే చంద్రుఁడు తన యమృత మయ శరీరమును వారి కర్పించుచున్నాఁడు. దీని నెల్ల యోచించి నీకుఁ దోఁచినట్లు నడచు కొనుము,

రాక్షసుఁడు —— [కహ కహ నవ్వి] నేనును శాస్త్రములు చదివిన వాఁడనే. నేనును వేదములు వల్లించిన వాఁడనే, అవన్నియు నాకు నచ్చ లేదు. నీవు ఆ దేవతలను బాగ

డితివి, వారు బ్రహ్మాంశ సంభూతు లంటివి, మమ్ము వారి భ్రాత లంటివి, వారు అమృతాహారులు గాని మావలె అపవిత్రభోజనులు గా రంటివి. చంద్రకళలను భక్షించుటలో మొదటివంతువాఁ డయిన యగ్ని సర్వభక్షకుఁడు గదా, మేము అతని యాచారమునే అవలంబించితిమి. కావున ఇందు దోష మేమియు లేదు. ఎవరికి ఏ యన్నమైనను జాత్యన్నముతో సమానము కాదు. గొప్పవాఁడైన గరుత్మంతుఁడు ఉత్తమాన్నమయిన యమృతము నిచ్చివేసి, బదులుగా పాములను ఆహారముగఁ గోరుకొన లేదా. నిద్రాహారములు మాని నేను జదివిన చదువంతయు వ్యర్థమే. అందులోని వన్నియు ఉదాహరణార్థ మయిన మిథ్యాకల్పనలే. ఎవఁడు దీనిని విని మోసపోవును? నీ చదువును బ్రకటించుకొందు వేని, నిను జంపి వండి తిను నప్పుడు 'ఈ చదివిన కూర చాల రుచిగా నున్న' దను మెప్పును గాంతువు. అది తప్ప వే ఱొక మెప్పు నీకుఁ గలుగదు.

మాలదాసరి — [తనలో] నాస్తికమతమును అవలంబించి ఇతఁడు నా మాటను గేలిసేయుచున్నాఁడు. ఇంకను జర్చించిన ఇంతకంటె వినరాని మాటలను ఏమే మాడునో, మీఁద కార్యము గల నాకు ఇతనితో వాదింప వలసిన యక్కఱ లేదు. [అనుకొని, ఇచ్చకముల చేతనే గాని మూర్ఖుఁడు లోఁబడఁడు గావున హృదయమున వాసుదేవు నిడుకొని — అతనితో:—] నీవు సర్వజ్ఞుఁడవు, నేను నరుఁడను, హీనకులుఁడను, శాస్త్రముల నభ్యసించిన వాఁడఁ గాను. నీకు బదులు చెప్పు సామర్థ్యము నాకు లేదు. నామాటలలో ఏ దేని తప్పున్న క్షమించి నా ప్రార్థనమును నెఱవేర్పుము. రాక్షసులలో నీకు ఇప్పటికే ఎంతో కీర్తి ఉన్నది. నీ కీర్తి ఇంకను హెచ్చునట్లు నేను చేసెదను. నీకు నా దేహమును తప్పక అర్పింతును. నేను నిత్యమును తప్పక ఆచరించునట్టి వ్రత మొకటి గలదు. అది ఈ దినము జరుగునట్లు నీవు సాయపడుము. ఏడు మాటలు ఆడిన వారికి చెలిమి కలుగు నన్న సుద్ది ప్రకారము మనకుఁ జెలిమి కలిగినది. ఆ చెలిమిని స్మరించి నా కోరికను నెఱవేర్పుము. నా ప్రతిదిన నియమము ప్ర[illegible] ఈ సమీపపు కుఱుంగుడికి పోయి అందలి నారాయణునకు స్తోత్రములు పాడి ఆ సేవ ముగిసిన తర్వాత వచ్చి నీకు ఆహారమ నయ్యెదను. ఆహారమ నగుట తప్పదు.

రాక్షసుఁడు — [చిఱునవ్వుతో అతని చెంపపై గొట్టి] బలే మోసము చేసితివిరా, శక్తి గలంత కాలము దారిదోపిళ్లు చేసి ఈ నాఁటికి ఇది సులభ జీవన మని లేని వైరాగ్యమును నటించుచు, దాసరివేషము వేసికొంటివి. మోసము చేయుటకు మంచి పొందికగా మాటలు కల్పించితివి. నేనా మోసపోవువాఁడను? ఎవఁడుగాని నోటి ముందటి కబళమును వదలుమన్న వినఁడు. ఎవఁడును తన ప్రతిజ్ఞను నెఱవేర్చుకొనుటకై శరీర మర్పింత మని మఱలి రాఁడు. పోయితి వేని నీవు రావు. నిన్ను నేను పోనీయను. ఇవి రెండును నిశ్చితములే. పెక్కుమాటలు, విచారములు, దుఃఖములు ఎందులకు?

V. విష్ణుపారమ్యప్రభావము – దాసరిసత్యనిష్ఠ

రక్కసుఁ డన్న మాటకుఁ జెవులు మూసికొని, ఆ దురాలాపములు వినిన పాపము పోవుటకై నారాయణ నామోచ్చారణము చేసి, ఆ దాసరి, "ఊరక నన్ను నమ్మకున్న ఒట్టుపెట్టెదను నమ్ముము" అనెను. ఒట్టుపెట్టుకొనుటకు రాక్షసుఁడు ఒప్పుకొనెను గాని, వేనవేలు ప్రమాణములు చేసినను వశపడ లేదు. కడకు దాసరి ఇట్లనెను — "నేను ఏ విధాన నైనను ఈదినము మఱల నీకడకు రాకపోయితినా, సృష్టి స్థితి లయకారుఁ డైన విష్ణువుతో వేఱొక వేల్పును సాటి చేసిన పాపానం బోదును". ఈ శపథమునకు రక్కసుఁడు ఒప్పుకొని అతని కట్లను ఊడ్చి వైచెను. ఇందు విష్ణువునకు మఱియే వేల్పును సాటి కాఁడను వైష్ణవ సిద్ధాంతమును, సాటి ఒకఁ డున్నాఁ డని తలంచుటయు పాప మనెడి విశేషమును, విష్ణుపారమ్యమును స్మరించినంత మాత్రముచేతనే దాఁట రాని యడ్డంకులు తొలఁగి పోవు నను రహస్యమును స్పష్టపడుచున్నవి. ఆ దాసరికి ఏ పాప లేశము శేషించి యుండెనో దాని ఫలమే రాక్షసునిచేత చిక్కుకొనుట. ఫల మనుభవించి నంతనే ఆ పాపలేశము తీఱి విష్ణుపరత్వస్మరణముచేత బంధవిముక్తి గల్గెను. అంత నాతఁడు కఱుంగుడికి పోయి విష్ణుదేవుని కీర్తనలను ఆయన మెచ్చుకొను నట్లు పాడి, అసత్యదోషము తన కెక్కడ గల్గునో అని దిగుల్పడుచు వేవేగ రక్కసునొద్దకు వచ్చి తన వ్రతము పూర్తి యైన సంతోషముచేత వానితో ఇట్లు వక్కాణించెను — "నా వ్రతము నెఱవేఱినది, నాకు మోక్షానుభూతి చేకూడినది, ఇఁక నాకు బంధభీతి లేదు. నేను నిన్ను మోసగింప లేదు. పంపు నప్పుడు నా యవయవములు ఎట్లుండెనవో ఇప్పుడును అట్లే ఉన్నవి చూచుకొమ్ము" అని.

(సశేషము)

మఱవ కో మానసంబ, సదా స్మరింపు, నిజపుఁజుట్టము లేఁడు నీ కొక్కఁ డైన;
ఈ జగంబున నీదు త్రిప్పట వృథయె; మాయజాలములో నిమగ్న మా నీవు
మఱువ కుండుము లోకమాతృనామమును. భూమిలోని నరులు పూజింతురు నిను
స్వామి వంచుఁ, దమదు పాలకుఁడ వని; మూఁడు నాళ్లె యగు నా ముచ్చట లెల్ల,
కాలదేవత నినుఁ గట్టి యీడ్చినను; ఇప్డు గౌరవముల నింత గాంచెడిది
నీ మేను విడువక నీకుఁ దప్పెడునె? బ్రతికి నన్నాళ్లు నీ భామకై నీవు
ఎంత గాసిలి యున్న నే మౌను తుదకు? నీ వెంట రా దామె; నీ మేని నామె
ఎల్లరం బోలి తా నేవగించుకొని విడిచి యేగును నిను వీడ్కోలు పొంది.

—శ్రీరామకృష్ణసూక్తిసుధ VIII.

విగ్రహవ్యావర్తని

డాక్టరు పోతుకూచి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, ఎం. ఏ., ఎం. లిట్., పిఎచ్. డి.

(గతసంచిక తరువాయి)

27. మాయానిర్మిత మైన స్త్రీయొక్క స్వరూపమును గమనించి, ఆమె నిజముగా నున్న స్త్రీయే అని భావించి, ఆమెపై మోహము కల్గినవా డెట్టి వాడో అట్టి స్థితికి చెందిన వాడే ధర్మములు స్వభావసహితములని గ్రహించుచున్నాడు.

మాయావశమున నిర్మింపబడిన స్త్రీని స్వభావశూన్య మైన స్త్రీ యని తెలియనగును. ఇట్టి స్త్రీని వాస్తవ మైన స్త్రీగా గ్రహింపగా ఆమెపై అనురాగ ముదయింప గలదు. ఇట్లే అవిద్యావశమున ధర్మములు స్వభావసహితములుగా గోచరించుచున్నవి, వస్తుతఃఅవి మాయాస్త్రీవంటివి. ఈ భ్రమను నివారింప దలచి తథాగతులు, బోధిసత్త్వులు, శ్రావకులు బయలుదేరి మాయాపురుషులను, స్త్రీలను సృష్టింతురు. ఈ మాయాస్త్రీవలె శూన్యము లైనవి మాటలు. ఈ నిర్మితక స్త్రీ సదృశము లైనవి నిఃస్వభావము లైన సకల భావములు. ఈ భావములు స్వభావసహితములైనట్లు గోచరించుటచే, ఈ భ్రమజ్ఞానమును నివారించుటకు మాటల నుపయోగించుచున్నాము. కావున నిర్మితక దృష్టాంతము శూన్యతను మాత్రమే సాధించున దని స్పష్ట మగు చున్నది.

28. ఆక్షేపవాక్యములో చెప్పిన హేతువు సాధ్య సమ మగుటచే సరియైనది కా జాల దని కూడ మధ్యమకులు వ్యావహారికసత్యత నంగీకరించి చెప్ప వీ లున్నది.

'శబ్దము చేయకుము' అని ఒక డిం కొకరి శబ్దమును వారించుచున్నా డను వాదమున సాధ్యసమ మగు హేతువు గలదు. ఏ సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదింపబోవుచుంటిమో దానితో సమ మైన హేతువు సాధ్యసమము. సర్వభావస్వభావప్రతిషేధవాద మీ శబ్దప్రతిషేధవాదముతో తుల్య మైన దనుటలో సాధ్యసమదోషమున్నది. ధర్మముల నిఃస్వభావత కంటె విలక్షణ మైన హేతు విచట లేదు. ఈ హేతువు కూడ హేతుప్రత్యయజనిత మగుటచే స్వభావశూన్యమే యగును. అది స్వభావశూన్య మైనను శబ్దము వాస్తవముగా నున్న దని, ఒక శబ్దము మరియొక శబ్దమును త్రోసివేయ గల దని వాదించుటలో స్వవచనవిరోధనము కన్పడ గలదు. మధ్యమకుల వాదము మాత్రము వ్యావహారిక సత్యమును త్రోసివేయునదిగాని, దానికి విరుద్ధ మైనది కాని కాదు. వ్యావహారికసత్యత నంగీకరించువారే సర్వధర్మస్వభావశూన్యతను ప్రపంచింప గలరు. వ్యావహారికసత్యతను ఒప్పుకొనక పోయినచో తత్త్వోపదేశమే కుదరదు గనుక

'వ్యవహార మనాశ్రిత్య
పరమార్థో న దేశ్యతే

పరమార్థ మనాగమ్య
నిర్వాణం నాధిగమ్యతే'

అని మధ్యమక కారికలలో (24-10) చెప్పబడి నది. వ్యావహారిక సత్యము నాశ్రయింపక పోయినచో పరమార్థమును తెలుప వీలులేదు; పరమార్థసత్య మవగతము కానిచో నిర్వాణ మనుభూతము కా జాల దని ఈ కారిక తెల్పు చున్నది. కావున సర్వభావములు శూన్యము లని, సర్వభావములు నిఃస్వభావము లని చెప్పు వాదములు రెండును అభిన్నములే.

29. నాల్గవకారికలోని ఆక్షేపమున కిచట సమాధానము చెప్పబడుచున్నది.

మధ్యమకుని ప్రతిజ్ఞా వాక్యము వాస్తవ ముగా నున్న ధర్మ మైనచో నతని వాదము దోష సహితము కా గలదు. కాని ఆప్రతిజ్ఞా వాక్యము వాస్తవముగాశూన్యమైనది గనుక అం దే దోషమును లేదు.

ప్రతిజ్ఞావాక్యమనునది సత్పదార్థమైనచో దానికి ప్రతిజ్ఞాలక్షణముండగలదు. అప్పుడది స్వభావసహితమగును. కాని అట్టి వాస్తవమైన ప్రతిజ్ఞావాక్యమనున దేదియు మధ్యమకులకు లేదు. సర్వభావములు శూన్యములైనపుడు ప్రతిజ్ఞావాక్యమనునది మాత్రము శూన్యము కాకుండ ఎట్లుండగలదు?

30 నుంచి 52 వరకుగల కారికలలో 5, 6 కారికలలోని ఆక్షేపములకు ప్రత్యుత్తరము లీయబడినవి.

30. ఏదేని ఒకటి ప్రమాణములద్వారా ఉన్నదనిగాని, లేదనిగాని చెప్పగల అవకాశ మున్నదని అంగీకరించినప్పుడే ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములను స్వీకరింపవలసియుండును. అప్పుడు సిద్ధాంతమున దోషములుండుటకు వీలుండగలదు. కాని ప్రమాణములద్వారా ప్రతీయమానమగునది లేదని వాదించు మధ్యమ కుల వాదమున నెట్టి దోషముండగలదు?

కొన్ని ధర్మములుగాని, వస్తువులుగాని ఉన్న వని అంగీకరించినపుడే వీనిని తెలిసికొనుటకు ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఉపమానము, ఆగమము అను ప్రమాణములను గ్రహింప వలసి యుండును. ఈ నాలుగు ప్రమాణములు సద్వస్తువులైనపుడు, విధినిషేధవాక్యములనుప్రతి పాదింప వీలున్నదని అంగీకరించినపుడు మధ్య మకవాదము దోషభూయిష్ఠముకాగలదు. కాని ఏ ధర్మమునుగూర్చియైనను అది ఉన్నదనికాని, లేదనికాని చెప్ప వీలులేదని మధ్యమకవాదము. విధినిషేధములు రెండును కుదరవని మధ్యమ కులు పల్కునపుడు వారివాద మసంగత మను టయే అసంగతము కాగలదు. ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములుకాని, అవి తెలుపు వస్తువులు గాని లేవనినపుడెట్టి దోషము మధ్యమకున కాపాదింపబడజాలదు.

31. ధర్మములున్నవని ప్రమాణములు ఋ జువుచేయగలవని, ఆధర్మములు ప్రమాణముల ద్వారామాత్రమే సత్యములని స్థాపింపబడగల వని దార్శనికులు కొందరందురు. కాని ఈ ప్రమాణములు సత్యములని ఋజువుచేయగల ప్రమాణ మెక్కడ లభింపగలదో ఈదార్శని కులు చెప్పవలసియున్నది.

తెలిసికొనబడు విషయమును ప్రమేయ మం దురు. ఏసాధనముద్వారా తెలిసికొనుచున్నా మో ఆ సాధనమును ప్రమాణమందురు. ప్రమాణములద్వారా ప్రమేయములు తెలియ బడుచున్నవని యనినచో ఈ ప్రమాణములను గూర్చిన జ్ఞానము మనకెట్లు కలుగుచున్నదో చెప్పవలెను. ప్రత్యక్షము, అనుమానము ఉప

మానము అనునవి ప్రమాణములని, ఈప్రమాణములున్నవని గాని, ఇవి సత్యములనిగాని తెలుపు సాధనమేదైనగలదా? అట్టి సాధనము లేనియెడల ఈ ప్రమాణములకు ప్రామాణ్యము లేదనవలెను. అప్రామాణికములైన ప్రమాణములు ప్రామాణికమగు జ్ఞానము నీయగలవనుటలో స్వవచనవిరోధమున్నది. నిష్ప్రామాణికములగు ప్రమాణములు యథార్థజ్ఞానము నీయగల్గినవనుటకుదురదు. ప్రమాణముల ప్రాదుర్భావమే ప్రామాణికముకానిచో, ప్రమాణములుగాని, అవి తెలుపు ప్రమేయములను గూర్చిన జ్ఞానముకాని కుదురదు.

32. ఒక ప్రమాణముయొక్క ప్రామాణ్యము మరియొక ప్రమాణముపై ఆధారపడి యున్నదనినచో అనవస్థాదోషము వాటిల్లగలదు. అనవస్థాదోషమువలన ఆదిప్రమాణముకాని, మధ్యలోగల ప్రమాణములుకాని, అంత్యస్థితికాని సిద్ధముకాజాలదు.

ప్రమేయములను స్థాపింపగల ప్రమాణమును మరియొక ప్రమాణము స్థాపింపగల్గినచో, దీని ప్రామాణ్యము మరియొకదానిపైన, దాని యాథార్థ్యమింకొకదానిపైన ఆధారపడి యుండగలదు. ఈ రీతిగా ఒకదానియాథార్థ్యము నింకొకటి స్థాపింపగలదేకాని స్వతఃసిద్ధమైనదేదియు నుండదు. అప్పుడు ఈ ప్రమాణపరంపర అనవస్థాదోషమునకు గురికాగలదు. అప్పుడు ప్రమాణముల కన్నిటికిని ఆధారభూతమైన మొదటి ప్రమాణముగాని, ఈ ఆశ్రితములైన ప్రమాణములుగాని, వీనివలనకలుగు విషయజ్ఞానముగాని సిద్ధింపవు. ఆధారమైన మొదటి ప్రమాణము లేనప్పుడు మధ్యప్రమాణములుగాని, చివరవిగానిఉండజాలవు. మొదలు లేని వస్తువు అత్యంతము శూన్యమే కదా!

కావున ఒక ప్రమాణముయొక్క ప్రామాణ్యము అన్యాశ్రితమని చెప్పు పరతః ప్రామాణ్యవాదము సర్వథా అనుపపన్నము.

విజ్ఞానవాద బౌద్ధులు, నా[illegible]లు పరతః ప్రామాణ్యవాదులు.

33. అన్యప్రమాణముల నపేక్షింపకయే ఒక ప్రమాణము ప్రామాణికమని చెప్పినచో పూర్వపక్ష వాదము నిర్మూలముకాగలదు. అప్పుడు ప్రతిజ్ఞాభంగము వాటిల్లగలదు గనుక వేరొకహేతువును తీసికొనవలసిన అవసరమున్నది.

పూర్వపక్షవాదము న్యాయభాష్యకారుడగు వాత్స్యాయనునిది. న్యాయదార్శనికులు పరతః ప్రామాణ్యవాదులేగాని, స్వతః ప్రామాణ్యవాదులుకారు. స్వతఃప్రామాణ్యమును సాంఖ్యులు, పూర్వమీమాంసకులు, వ్యావహారిక సత్య విషయమున అద్వైతవేదాంతులు అంగీకరింతురు.

అన్యప్రమాణాపేక్షలేకయే ప్రమాణసిద్ధిగలదని తద్ద్వారా ప్రమేయసిద్ధిగలదని వాదించుట స్వతః ప్రామాణ్యవాదము. దీనిని నైయాయికు లంగీకరించిరేని కొన్ని ప్రమేయములకు పరతః ప్రామాణ్యము, కొన్నిటికి స్వతఃప్రామాణ్యము గలదని వీ రంగీకరించినట్లగును. ఈ వైషమ్యమునకుగల విశిష్టహేతువును వీరు చెప్పవలసియున్నది. వీరిట్లు చెప్పకపోవుటచే ఈ వాదమును వీరంగీకరింప వీలులేదు.

34. అగ్ని తన్నుతాను ప్రకాశింపజేసికొనుచు, తన ప్రకాశముతో ఇతరవస్తువులను గూడ ప్రకాశింపజేయుచున్నది. ఇట్లే ప్రమాణములు వస్తువులను తెలియబరచుచు, తమ్ము తామే ప్రకాశింపజేసికొనుచున్నవి. ఈప్రమా

ములు వస్తువుల యాథార్థ్యమును తెలుపుటయే కాక, తమయొక్క ప్రామాణ్యమును కూడ తెలుపుచున్నవని స్వతః ప్రామాణ్యవాదు లందురు.

ఈ వాదమున కిక సమాధాన మీయబడు చున్నది.

35. దోషసహిత మీవాదము. అగ్ని తన్ను తాను ప్రకాశింపజేసికొనుట లేదు. చీకటిలో నున్న కుండవలె అగ్ని కన్పింపక పోవుట యను నది మన అనుభవములో లేదు గదా!

అగ్నిచే ప్రకాశింపబడక చీకటిలో ఉన్న కుండ మనకు ఉపలబ్ధమగుట లేదు. అగ్నిచే ప్రకాశింపబడినతర్వాతనే ఆకుండ మనకు కన్పించుచున్నది. ఇదేవిధమైన స్థితి అగ్నికి కూడ ఉండవలెను. తన్ను తానే అగ్ని ప్రకాశింపజేసికొనుటయే నిజమైన, చీకటిలోనున్న కుండ మొదట ఎట్లు కన్పించుటలేదో, అట్లే ప్రకాశింపబడకముందు అగ్నికూడ చీకటిలో దాగియుండవలెను. అప్పుడే ఆ దాగిన అగ్ని ప్రకాశింపబడగలదు. కావున అగ్ని తన్ను తానే ప్రకాశింపజేసికొనగలదను వాదము అనుపపన్నమగుచున్నది.

36. అగ్నితన్ను తాను ప్రకాశింపజేసికొనుచు ఇతర వస్తువులనుకూడ ప్రకాశింపచేయుచున్నచో, ఇతరవస్తువులను దహించుచున్నట్లు తన్ను తానే అగ్ని ఎందుకు దహించుకొనుట లేదు?

అగ్ని తన్ను తానే దహించుకొనుట లేదని పకు అవగతమే.

37. అగ్నికి స్వప్రకాశముతోబాటు పరప్రకాశశక్తికూడ నున్నచో చీకటి వస్తువులను కప్పివేయునట్లు తన్ను తానే కప్పివేసికొను శక్తి గూడ కలిగియుండవలసి వచ్చును.

అగ్నికి చీకటి ప్రతిపక్షమువంటిది. అగ్నికి స్వపరప్రకాశశక్తిగలదని స్వతః ప్రమాణవాదు లంగీకరింతారు. కాని అంధకారమునకు స్వః ప్రచ్ఛాదనశక్తిగలదని మీ రంగీకరింపజాలరు.

38. స్వయంప్రకాశమానమగు అగ్నిలో చీకటిలేదు, ఎక్కడ అగ్ని యుండునో అక్కడ చీకటిలేదు. చీకటి లేనిచో అగ్ని ఎట్లు వస్తువులను ప్రకాశింపజేయగలదు? అంధకారవధయే ప్రకాశముగదా!

అగ్నికి చీకటికి ఎట్టి పరస్పరసంబంధము లేనప్పుడు అగ్ని ఎట్లు అంధకారమును పోగొట్టగలదు? చీకటిని పాఱద్రోలజాలనిచో అగ్ని తన్ను, ఇతరవస్తువులను ఎట్లు ప్రకాశింపజేయగలదు? స్వప్రకాశము, పరప్రకాశము అను శక్తులు అగ్నికి ఉండజాలవని స్పష్టమగుచున్నది. కాని అగ్ని ఏ క్షణమున ఉత్పన్నమగుచున్నదో అదేక్షణమున తన్ను తానే ప్రకాశింపజేసికొనుచు, అన్యవిషయములనుకూడ ప్రకాశింపజేయుటలేదా యను ఆశంక కలుగవచ్చును. ఈ యాశంకకు సమాధానముగా తర్వాతి కారిక చెప్పబడుచున్నది.

39. తాను ఉత్పన్నమగు క్షణముననే అగ్ని అన్యవస్తువులను ప్రకాశింపజేయుననుట అసద్వాదము. తాను పుట్టుచున్న క్షణముననే అగ్ని అంధకారమును సమీపించుటలేదుగదా!

అంధకారమును సమీపింపని అగ్ని ఆ చీకటిని నశింపజేయలేదు. అంధకారము నశింపనిచో అగ్నికి ప్రకాశమున్నదని చెప్పుటకూడ కుదురదు.

40. అంధకారమును సమీపింపకపోయినప్పటికిని అగ్ని ఆ చీకటిని నశింపజేయగలదని చెప్పినచో, ఈ ప్రదేశములో మాత్రమే ఉన్న అగ్ని సమస్త లోకములలో గల అంధకారమును నిర్మూలింపవలసివచ్చును.

ఒక్కచోట ఉన్న అగ్ని ప్రపంచమందలి తమస్సును పూర్తిగా నిర్మూలించుట అనుభవ విరోధము. అంధకారమును సమీపించినను, సమీపింపకపోయినను అగ్ని దానిని నాశము చేయజాలదని స్పష్టమగుచున్నది.

41. ప్రమేయముల నపేక్షింపకయే ప్రమాణములు స్వతఃప్రామాణ్యము కల్గియున్నచో, అట్టి ప్రమాణములు పరాపేక్ష లేకయే సిద్ధింపవలెను.

స్వతఃసిద్ధమైనది అన్యవస్తువుపై ఆధారపడి యుండజాలదు. అన్యాశ్రితమైయున్నది స్వతః సిద్ధము కాలేదు.

ప్రమేయములగు విషయముల నపేక్షింపక పోవుటలో దోషమున్నదా యను ఆశంకకు ప్రత్యుత్తరముగా తర్వాతి కారిక చెప్పబడుచున్నది.

42. ప్రమేయాపేక్ష లేకయే ప్రమాణమునకు ప్రామాణ్యము సిద్ధమగుచో, ఇట్టి ప్రమాణము ఎవరికిని ఉపకరించునది కాజాలదు.

ప్రమేయాపేక్ష లేని ప్రమాణమును ప్రమాణమనియే పిలువలేము. అట్టి ప్రమాణ మే ప్రతీతికిని సాధనము కాలేదు. విషయములనుగూర్చిన జ్ఞానమునకీ ప్రమాణము లుపకరింపజాలవు.

43. ప్రమేయాపేక్ష గలిగినప్పుడే ప్రమాణములు సిద్ధింపగలవని చెప్పుటలో దోషమేమి యున్నదని యడుగవచ్చును. దీనిని సిద్ధసాధనతాదోషమందురు. అసిద్ధమైనదానికి అన్యాపేక్ష లేదు.

ప్రమేయములతో సంబంధ మున్నప్పుడే ప్రమాణములు సిద్ధింపగలవని యనుటలో సిద్ధసాధనతాదోషమున్నది. సిద్ధమైయున్నదానిని సాధించుట సిద్ధసాధనత. స్వతఃప్రామాణ్యము గల ప్రమాణములు సిద్ధవస్తువులు. ప్రమేయాపేక్షవలన స్వతఃసిద్ధములైన ప్రమాణములు మరల ఎట్లు సిద్ధములు కాగలవు? సిద్ధముకాని వస్తువునకు అన్యాపేక్ష ఉండదు. సిద్ధముకాక, అనగా వస్తుతః లేనే లేని దేవదత్తుడే వస్తువు నపేక్షింపగలడు? చేసినదానిని మరల చేయుట ఎంత దోషమో సిద్ధించినదానిని సాధించుట కూడ అంతే. కావున స్వతఃసిద్ధములైన ప్రమాణములకు ప్రమేయాపేక్ష ఉండ వీలులేదు.

44. ప్రమాణముల నపేక్షించియుండుటచే ప్రమేయములు సిద్ధించుచున్నచో, ప్రమాణాపేక్ష లేకయే ప్రమేయసిద్ధి కలుగగలదు,

ప్రమేయములు ప్రమాణాధీనములై సిద్ధించునవైనచో ప్రమాణములు మాత్రము ప్రమేయముల నపేక్షించి సిద్ధించునవని చెప్పరాదు. సాధనముద్వారా ఒక సాధ్యవస్తువును సాధింపగలము కాని సాధ్యముద్వారా సాధనమును సాధింపలేముగదా! సాధ్యవస్తువులు ప్రమేయములు. వీనిని సాధించుటకు మనము గ్రహించు సాధనములు ప్రమాణములు. కాబట్టి ప్రమేయాపేక్షద్వారా ప్రమాణసిద్ధి కలుగదు.

45. ప్రమాణముల నపేక్షింపకయే ప్రమేయములు సిద్ధించిన యెడల ప్రమాణసిద్ధికొరకు తాపత్రయ మెందులకు? ఈ ప్రమాణములు దేనిని సాధింపగలవు?

ప్రమాణములతో సంబంధము లేకయే ప్రమేయములు సిద్ధించినచో ప్రమాణముల కేమి ప్రయోజన ముండగలదు?

46. ప్రమేయముల నపేక్షించియే ప్రమాణ సిద్ధి కలుగగలదనినచో, ప్రమాణ ప్రమేయము లకు పరస్పరభేద ముండ వీలులేదు.

అప్పుడు ప్రమేయములద్వారా సాధింపబడు ప్రమాణములే ప్రమేయములు కాగలవు. ప్రమాణములను సాధించునవగుటచే ప్రమే యము లప్పుడు ప్రమాణములు కాగలవు.

47. ప్రమాణసిద్ధివలన ప్ర మే య సి ద్ధి, ప్రమేయసిద్ధి ద్వారా ప్రమాణసిద్ధి కలుగునని వాదించినచో నీ రెండును సిద్ధించుట లేదని స్పష్టము కాగలదు.

అన్యోన్యాశ్రయదోషమున్న స్థలములలో ఈ సంబంధముగల రెండును సిద్ధింపజాలవు. విత్తు ముందు వచ్చినదా, లేక మొక్క ముందు వచ్చినదా యను వాదములో విత్తనమును కాని, మొక్కనుగాని సాధింపలేము.

48. ప్రమాణములు ప్రమేయములను, ప్రమేయములు ప్రమాణములను సాధించున వైనచో ప్రమేయసిద్ధి అనునదెట్లు కుదుర గలదు?

ప్రమాణములు ప్రమేయములను సాధించు వేళ, ప్రమాణములు అసిద్ధవస్తువులు. జ్ఞాన కారణమైన ప్రమాణము స్వతఃసిద్ధముకానిచో ప్రమేయసిద్ధిని ఎట్లు సాధింపగలదు?

49. ప్రమేయములు ప్ర మా ణ ము ల ను, ప్రమాణములు ప్రమేయములను సాధించున వైనచో ప్రమాణసిద్ధి అనునదెట్లుకుదురగలదు?

ప్రమేయములు ప్రమాణములను సాధించు వేళ ప్రమేయములు అసిద్ధవస్తువులు. ఈ అసిద్ధ ములైన వస్తువులు ప్రమాణముల నెట్లు సాధింప గలవు.

50. ఈ తండ్రివలన ఆ కుమారుడు పుట్టు చున్నాడు; ఆ పుత్రునివలన ఈయన తండ్రిగా జన్మించుచున్నాడు — అను వాక్యములను గమ నించినచో ఎవరెవరి పుట్టుకకు హేతువగును?

తనకు పుత్రు డెప్పుడు జన్మించునో అప్పటి నుంచియే ఆ వ్యక్తి తండ్రి యగుచున్నాడు. పుత్రజన్మవలన తండ్రి యను వ్య బయలు దేరుచున్నాడు. కాని తండ్రి యని తర్వాత పిలువబడు వ్యక్తివలన ఆయనకు పుత్రుడు జన్మించుచున్నాడు; ఈ పితాపుత్రులలో ఎవ రెవరికి హేతువు కాగలరు? ఇట్లే ప్రమాణ ములకు, ప్రమేయములకు అన్యోన్యాశ్రయముండి, ఒకదానివలన మరియొకటి సాధింపబడుచున్న చో ఏది దేనిని సాధించుచున్నదో తెలియ వలసియున్నది.

51. ఎవరు తండ్రి? ఎవరు పుత్రుడు? తండ్రిని తండ్రిగను, పుత్రునిగను పరిగణింప వీలున్నది. పుత్రునిగూడ ఇట్లే రెండువిధముల పరిగణింప వీలున్నది. వీరిద్దరకు ఈ ఉభయధర్మములు సంక్రమించుటచే మాకీ సందేహము కలుగు చున్నది.

పుత్రుడు జన్మించుటవలన ఆ వ్యక్తి తండ్రి యగుటచే, తండ్రి పుట్టువొందినవాడగును. అప్పుడు తండ్రికి పుత్రలక్షణము సంక్రమించు చున్నది. ఇట్లే ఒకవ్యక్తిని తండ్రిగా జన్మింప జేసిన పుత్రునకు పితృలక్షణము సంప్రాప్తమగు చున్నది. ఉత్పాదకధర్మములు గల వీరిద్దరు పితృలక్షణధరులు. ఉత్పాద్యధర్మములు వీరికి గలవు గనుక వీరిరువురు పుత్రలక్షణధరులు.

కావున వీరిలో నెవరు పుత్రుడు, ఎవరు తండ్రి యను సందేహము కలుగుచున్నది. ఇట్లే ఒక దాని నొకటి సాధించునవని చెప్పు ప్రమాణ ప్రమేయములలో నేవి సాధనములు, ఏవి సాధ్యములు? ప్రమాణసిద్ధిలో ప్రమేయము సాధనమగుచుండగా, ప్రమాణము సాధ్యవిషయమగుచున్నది. ప్రమేయసిద్ధిలో ప్రమేయము సాధ్యవస్తువు, ప్రమాణము సాధనము నగుచున్నవి. కావున ప్రమాణములేవి, ప్రమేయములేవి? అను సందేహము కలుగుచున్నది.

52. ప్రమాణము స్వతఃసిద్ధముకాదు; ఒక ప్రమాణ మింకొక ప్రమాణముద్వారాగాని, అన్యప్రమాణములద్వారాగాని సిద్ధమగుట లేదు. ప్రమేయములవలనగూడ ప్రమాణసిద్ధి కన్పింపదు. కారణరహితమైకూడ ప్రమాణములు సిద్ధింపవు.

ఒక ప్రమాణము తన్ను తానే ప్రామాణికముగా మార్చలేదు. ప్రత్యక్ష ప్రమాణముచే ఆ ప్రత్యక్షము, అనుమాన ప్రమాణముచే ఆ అనుమానము, ఉపమాన ప్రమాణముచే ఉపమానము, ఆగమ ప్రమాణముచే ఆగమము ప్రామాణికములు కాజాలవు. అనుమానోపమానాగమములచే ప్రత్యక్షము, ప్రత్యక్షోపమానాగమములచే అనుమానము. ప్రత్యక్షానుమానాగమములచే ఉపమానము. ప్రత్యక్షానుమానోపమానములచే ఆగమము ప్రామాణికములు కాజాలవు. వీనిలో మొదటిది స్వతఃప్రామాణ్యవాదము, రెండవది పరతఃప్రామాణ్యవాదము. ఈ రెండువాదములు అసంగతములని వివరించితిమి.

ఒక ప్రత్యక్ష మింకొక ప్రత్యక్షముచేతగాని, ఒక అనుమాన మింకొక అనుమానముద్వారాగాని, ఒక ఉపమాన మింకొక ఉపమానమువలనగాని. ఒక ఆగమము మరియొక ఆగమముద్వారాగాని ప్రామాణికములు కాజాలవు. ఇదికూడ పరతఃప్రామాణ్యవాదమే. ఒకప్రమాణమునకు చెందిన ప్రమేయమువలనగాని, ఇతర ప్రమాణములకు చెందిన ప్రమేయములవలనగాని ఈప్రమాణము ప్రామాణికము కాజాలదు. కారణరహితమై తనంతట తానే ప్రామాణికము కాలేదు.

కావున ప్రమాణమనునది ఉన్నది గనుక ప్రమేయములున్నవని, ప్రమాణ ప్రమేయములున్నవి గనుక ధర్మస్వభావములున్నవని చెప్పు వాదము అనుపపన్నమని తేలుచున్నది.

(సశేషము)

"మన పల్లెప్రాంతాలలో రైతులు తమ పంటపొలాలకు నీరు తెచ్చుచుందురు. నేను చూచి యున్నాను. నీటిని వెలికి పారి పోనీయక అడ్డుటకు పొలాల చుట్టును పొట్టి గుట్టలు ఉన్నవి. కాని అవి మట్టిగుట్టలే. వానిలో రంధ్రాలు తఱచు. రైతులు తమ ఊపిరి పోవునంతగా కష్టపడి నీరు తెత్తురు, కాని, ఆ నీరు గుట్టలలోని చిల్లులగుండ కారి పోవును. కోరికలే రంధ్రాలు. నీవు జపతపఆములను తప్పక చేయుచునే ఉందువు. కాని అవి నిలువక నీ కోరిక అనెడి రంధ్రాలగుండ వెలికి పోవుచున్నవి. కోరికలు లేకున్నచో, నీ మనసు సహజముగనే దైవోన్ముఖ మగును."

—శ్రీరామకృష్ణుడు

బౌద్ధకాలములోని భారతీయ విశ్వవిద్యాలయములు

[కుమారి సరళాదేవి]

బౌద్ధ కాలమును మూడుభాగములుగ విభజింప వచ్చును. మొదటిభాగము గౌతమబుద్ధుని జీవితకాలమునుండి ఐదుఆరు శతాబ్దములవరకు. ఈ కాలమున బౌద్ధులు సాధు చరిత్రులుగను, నిజ మైన త్యాగశీలురుగను, ఉండిరి. రెండవ భాగము క్రీస్తుశకము మొదటి నుండి ఆరవ శతాబ్దమువరకు. ఈ యుగమందు బౌద్ధులు, పూర్వీకుల గుణగణములలోవలెనే శిల్పకళయందుగూడ ఉన్నతి గాంచిరి. క్రీ. శ. ఏడవశతాబ్దము మొదలుకొని మూడవభాగము ప్రారంభమగును. దీనినే తాంత్రికయుగము అని అందురు. ఇందు బౌద్ధమతాధిపతుల త్యాగబుద్ధి, శీలము, సడలినది కాని ఆయుర్వేద రసాయనికశాస్త్రములలో వారు ప్రఖ్యాతి గాంచిరి. ప్రతి యుగ విశిష్టతయు ఆయాసమయముల లోని విశ్వవిద్యాలయములలో అంకిత మై యున్నది.

I. తక్షశిలా విశ్వవిద్యాలయము :—

మొదటియుగమునకు జెందిన విశ్వవిద్యాలయము తక్షశిలానగరమం దుండెను. 'సుత్త', 'వినయపీఠిక' మున్నగు ప్రాచీన బౌద్ధగ్రంథములలో దీని ప్రాముఖ్యము లిఖింపబడియున్నది. ఎరిగిన్, స్ట్రావో, ప్లినీ మున్నగు ప్రాచీనలేఖకులు ఈనగరప్రాముఖ్యము, వైభవసంపదలను గూర్చి గొప్పగా పొగడిరి. అశోకుని రాజ్యకాలమందు కూడ ఒక రాజప్రతినిధి అచటనుండెడివాడు. ఈ విశ్వవిద్యాలయము బుద్ధుని కన్న పూర్వమే స్థాపింపబడినది. అందు, వేదవేదాంగములకు బదులు ఆయుర్వేదము, శిల్పము, గృహనిర్మాణము, చిత్రకళ మున్నగునవి బోధింపబడుచుండెను. ఇవియే గాక విజ్ఞాన, కళా కౌశలము మున్నగు పదునెనిమిది విషయములు బోధింపబడుచుండెను. వానికై వేరు వేరు విద్యాలయము లుండెడివి. వేరు వేరు అధ్యాపకు లుండిరి. జగత్ ప్రసిద్ధిగాంచిన సంస్కృత వ్యాకరణకర్త యగు పాణినియు, సుప్రసిద్ధ రాజనీతిశిరోమణి యగు చాణక్యుడును, ఇందే విద్య గడించిరి. ఆత్రేయుడు ఇచ్చట వైద్య శాస్త్రోపాధ్యాయుడు. బింబిసారుని ఆస్థాన వైద్యుడును, బుద్ధుని ప్రియమిత్రుడును, అనుచరుడు అగు "వైద్యరాజ జీవకుడు" ఇచ్చటి విద్యార్థియే.

మొదట తక్షశిలా విశ్వవిద్యాలయము వేద మతావలంబులకే కేంద్రస్థానముగ నుండెను. తరువాత బౌద్ధులుగూడ రా సాగిరి. పెక్కురు సుప్రసిద్ధ బౌద్ధులు ఈ విద్యాలయమునందే విద్యనభ్యసించిరి. బౌద్ధమతములో సౌతాంత్రిక సాంప్రదాయప్రవక్త కుమారలబ్ధుడు ఇచటి విద్యార్థియే. ఆకాలమున తూర్పున అశ్వఘోషుడు, దక్షిణమున దేవుడు, పశ్చిమమున నాగార్జునుడు, (నేడు విశాలాంధ్రలో నిర్మింపబడుచున్న నాగార్జునసాగర్ ప్రాజక్టు వీరి జ్ఞాపకార్థమే) ఉత్తరమున కుమారలబ్ధుడును ప్రసిద్ధి గాంచి వెలొందినట్టి విద్వాంసులు. వీరు దేశ

మునకు నలువైపులను నిలచినట్టి నలుగురు సూర్యు లని ప్రఖ్యాతి గాంచిరి. తక్షశిలలో వేదమతప్రచారసమయమున ముఖ్యముగ గమ నింప దగిన విషయములు మూడు గలవు.

(1) ఇచ్చట విద్యానిబంధనలు నియమబద్ధ విశ్వవిద్యాలయముల లోని ప్రణాళికలవలె కాదు. కాని నేటి కాశీవిద్యాలయమును దీని తో పోల్చ వచ్చును. బౌద్ధవిహారముల లోని నిబంధనలు వీనికి వ్యతిరేక మయినవి. (2) బౌద్ధ విహారములలో కేవలము సన్న్యాసులకే బోధింపబడుచుండెను. కాని ఇచట అట్లు గాక గురువులు, అంతేవాసులుగూడ గృహస్థులే. (3) ఈ విద్యాలయములో కేవలము బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులకే ప్రవేశ ముండెడిది.

II. నలందా విశ్వవిద్యాలయము :

ద్వితీయయుగమునకు జెందినది నలందా విశ్వవిద్యాలయము. అది రాజగృహమునకు ఉత్తరమున ఐదుమైళ్ళదూరములోను, పాటలీ పుత్రమునకు 34 మైళ్ళు దక్షిణముగను ఉం డెను. ఇపు డా ప్రదేశముననే 'బాగ్‌గాంట్' (గయజిల్లా) కలదు. నేటికిని కొన్ని శిథిలములు అచట కాన నగును. ఇతరదేశములనుండి పెక్కుఱు యాత్రికులు వీనిని చూచుటకు వచ్చెడి వారు. ఈవిద్యాలయరమణీయత వర్ణనాతీత మయినది. నాలుగు వైపుల పెద్ద విహారములు, నాలుగు వైపుల మఠములు, మధ్య సభా వేదిక, విద్యాలయము మధ్య మధ్య ఆలయ ములు, సమాధులు, ఎత్తయిన స్థూపములు, విద్యార్థులకును, ఉపాధ్యాయులకును వసతి గృహములును మున్నగువానితో కలకలలాడు చుండెను. భవనములు చిత్రవిచిత్రము లయిన రంగులతోడను, పెద్దగోపురములతోడను విరా జిలుచుండెను. ఈవిద్యాలయప్రణాళికలన్నియు, నేటి ఆక్స్‌ఫోర్డ్‌యూనివర్సిటీకి పోల్చ దగును. ప్రపంచములోని కెల్ల పెద్దపుస్తకభాండాగా రము ఇచట నుండెను. పదివేల విద్యార్థుల తోడను, నూటయేబండ్రు ఉపాధ్యాయుల తోడను ఈవిద్యాలయము కలకలలాడుచుం డెను. నేటివిద్యాలయములలో వలె ఇచట జీతము పుచ్చుకొనుపద్ధతి లేదు. విద్యార్థులకు ఉచితముగా విద్య చెప్పించుటయే గాక మీదు మిక్కిలి భోజనాది వసతులన్నియు విద్యాలయ మే నిర్వహించెడిది. మహాజనులు హృదయ పూర్వముగ విరాళము లిచ్చెడి వారు. అం దుచే విద్యార్థులు నిత్యజీవనమునకై ఇతరులపై ఆధారపడక నిశ్చింతగ విద్యను అర్థించెడి వారు. మరొకవిషయము ముఖ్యముగ గమ నింప నగును. నేడు విశ్వవిద్యాలయములలో తరచు జరుగు పరీక్షలు ఇచట లేవు. యో గ్యతాయోగ్యతలను శాస్త్రార్థములతోడను వా గ్వివాదములతోడను, ప్రత్యక్షప్రమాణముల తోడను, నిర్ణయించెడి వారు. మొదట విశ్వ విద్యాలయములో చేర్చుకొన్నప్పుడే బుద్ధిమం తులును, విద్వాంసులును, గుణసంపన్నులును, సత్ప్రవర్తకులును, కుశాగ్రబుద్ధులును, యో గ్యులు అగు వారినే బాగుగ పరీక్షించి చేర్చు కొనెడివారు. అందుచేతనే ఈవిద్యాలయము నుండి బయల్పడిన విద్యార్థులు జగత్ప్రఖ్యాతి నొందుటయే గాక జగత్పూజ్యులుగను గణుతి కెక్కిరి. మొట్టమొదట ఈ విశ్వవిద్యాలయము పారమార్థికబోధనకే స్థాపింప బడినది. ఉపా ధ్యాయవర్గము శిష్యవర్గముకూడ ధార్మికజీవ నము గడపుచుండెడివారు. అందుచేతనే దీనికి 'ధర్మగంజి' అని పేరు వచ్చెను. క్రమేణ ధర్మ, దర్శనశాస్త్రముల తోపాటు వ్యాకరణము,

జ్యోతిషము, వైద్యము మొదలగు జీవనోపాధిక విద్యలను గూడ నేర్ప సాగిరి.

III. ధాన్యకటక విశ్వవిద్యాలయము:—

ఇదియు రెండవయుగమునకు చెందినదే. ఇది కృష్ణానదియొడ్డున, అమరావతికి సమీపమున నిర్మింపబడెను. బౌద్ధధర్మ మహాయాన సాంప్రదాయమునకు చెందిన, పదునాల్గవ సుప్రఖ్యాత రసాయనిక వేత్తయు వైద్యచికిత్స వేత్తయు అగు నాగార్జునాచార్యుని ప్రావీణ్యము దేశదేశాంతరములందు ప్రఖ్యాతి బడసెను. ఇచట వైదిక, మత గ్రంథములను, బౌద్ధమత గ్రంథములను గూడ బోధించు చుండిరి. ఇతర నిబంధన లన్నియు నలందా విశ్వవిద్యాలయములోనివాని వంటివే. టిబెట్టురాజధాని యగు "లాసా" వద్ద "డాయగ్" విశ్వవిదాలయము దీని నమూనాయే.

IV. ఓదంతపురీ – విక్రమ శిలా విశ్వవిద్యాలయములు :—

మూడవయుగమునకుజెందినవి ఒకటి ఓదంతపుర మందును, రెండవది విక్రమశిలలోను నుండినవి. ఈ రెండును బిహారురాష్ట్రమునందే యుండినవి ఈ కాలమున వైజ్ఞానిక పరిశోధనలు హెచ్చెను. తాంత్రికబౌద్ధమతప్రచారము బెంగాలు, బిహారులందు విరివిగా నుండెను. ఈ కాలముననే టిబెట్టునకు బౌద్ధమతము ప్రసరించెను. పాలవంశరాజులు, గొప్పవిద్యారసికులును, కవిపోషకులును అగుటచే ఓదంతపురిలో గొప్ప విహారమును గూడ గట్టించిరి. అందుచేతనే ఈప్రాంతమునకు బిహారు అని పేరు వచ్చెను. పాలవంశపురాజులు ఈవిద్యాలయముల నిర్వహించు చుండిరి. వీరి రాజ్యపాలనమున ఈ విశ్వవిద్యాలయమునందు ఐదు వేల హీనయానమహంతులును, పదివేల మంది మహాయానమహంతులును ఉండిరి. టిబెట్టులో 'శాక్య' అను విశ్వవిద్యాలయము దీని ననుసరించి నిర్మింపబడెను. విక్రమశిల విశ్వవిద్యాలయము భాగల్పూర్ జిల్లాలో సుల్తాన్ గంజ్ వద్ద గంగ ఒడ్డున కొండపై నిర్మింపబడెను. నూట ఎనిమిది భవనములతో విరాజిల్లుచుండెను. దీని అధీనములో ఆరుమహావిద్యాలయము లుండెను. దీనినిగూడ పాలవంశరాజులే పోషించుచుండిరి.

విద్యార్థులకై మరికొన్ని ధర్మసత్రములు నిర్మించిరి. ఇచట బౌద్ధవైదికగ్రంథములతోపాటు వ్యాకరణము అభిధర్మము, దర్శన శాస్త్రము, విజ్ఞానము, వైద్యము మున్నగునవి ప్రత్యేక విషయములుగ బోధించుచుండిరి. ఈ విద్యాలయములో ఉత్తీర్ణు లయిన విద్యార్థులకు 'పండిత' బిరుదు ఇచ్చుచుండిరి. క్రీ. శ. 11–వ శతాబ్దరాజగు ధర్మపాలుని సమయమున 'శ్రీదివాకర' ఈవిశ్వవిద్యాలయాధ్యక్షులుగ నుండిరి. ఈకాలముననే 'టిబెట్టు లామా' ఇచట పండితుల సహాయమున సంస్కృతగ్రంథముల పెక్కింటిని టిబెట్టుభాషలోనికి అనువదింపించెను.

బహు వన పాద పాద్రి కులపర్వత పూర్ణ సర స్సరస్వతీ
సహిత మహా మహీ భర మజస్ర సహస్ర ఫణాళిఁ దాల్చి, దు
స్సహతర మూర్తికిన్ జలధిశాయికిఁ బాయక శయ్య యైన య
య్యహిపతి దుష్కృతాంతకుఁ డనంతుఁడు మాకుఁ బ్రసన్నుఁ డయ్యెడున్

—నన్నయ

ఓమ్ నమోభగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీ భగవద్గీతాప్రబోధము

శ్రీమద్భగవద్గీతాంతర్గత భక్తియోగము

శ్రీ శ్రీ శ్రీ నిత్యానందస్వాములవారు

శ్లో॥ వంశీవిభూషితకరాన్ నవనీరదాభాత్ ।
పీతాంబరా దరుణ బింబ ఫ లాధ రోష్ఠాత్ ।
పూ ర్ణేందు సుందర ముఖా దరవింద నేత్రాత్ ।
కృష్ణా త్పరం కి మపి తత్త్వ మహం న జానే॥

"మోక్షసాధనసామగ్ర్యాం భక్తి రేవ గరీయసీ" అనగా మోక్షసామ్రాజ్యమును జేర్చు మార్గములలో భక్తిమార్గమే అగ్రస్థానము వహించిన దని చెప్పు ప్రపన్నభక్తులు శ్రీభగవద్గీతాబోధమును అన్వయించు క్రమమును వినుడు. అర్జునుడు మొదటినుండియు శ్రీకృష్ణునకు సఖుడై యుండి యుద్ధప్రారంభమున ధర్మసమ్మూఢచేతస్కుడై గురు, బంధు, వధాది మహాపాపభీరుడై, కర్తవ్యమును స్వయముగ నిర్ణయించు సామర్థ్యము లేక, బంధువును, సఖుడును, అగు శ్రీకృష్ణభగవానునే గురునిగ స్వీకరించుచు "శిష్య స్తే హం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నం" నేను నీకు శిష్యుడను, అనన్యగతికుడను, మఱియు ప్రపన్నుడనై నీ శరణు జొచ్చినాడను. ఇత్తఱి ఉత్తమోపదేశముచే నన్ననుగ్రహింపుము, అని దీనుడై ప్రార్థించుటచే భగవానుడు గీతాప్రబోధమును ప్రారంభించెను గదా! ఇట, బోధము నందవలసిన యర్జునుడు ఎట్టి యధికారి? ఈతడాత్మజ్ఞానము నభిలషించెనా? సఖ్యభావముతో ప్రపన్నుడు గదా అయ్యెను; తనభావమును "త్వాం ప్రపన్నం" అని స్పష్టముగా వెల్లడించెనే? ఇట్టి ప్రపన్నభక్తునికి బోధించిన మార్గము పరమేశ్వరునియందు సమస్తభరన్యాసము చేసి అతని చేతియందలి కీల్బొమ్మవలె ఆతని యాజ్ఞనుసారమగు స్వధర్మానుష్ఠానమును చేయు ప్రపత్తిమార్గము గాక, వేఱొంకు మార్గమెట్లగును? కావున సర్వజ్ఞుడగు శ్రీకృష్ణభగవానుడు ప్రపన్నుడగు అర్జునుని నిమిత్తముగా గొని, గీతాముఖమున లోకమునకు భక్తిప్రపత్తిమార్గమునే ప్రధానమైనదిగా బోధించె నని భక్తిమార్గీయులు చెప్పుదురు. మఱియు మానవులెల్లరు దేహమే నేను, అను దేహాత్మభావము కలవారగుటచే, షడ్భావవికారములు (పుట్టుట, పెరుగుట, వృద్ధినొందుట, క్షీణించుట, నశించుట, చచ్చుట) గల్గి దేశకాలములకు కట్టుపడిన పాంచభౌతికమగు ఈ దేహము కంటె భిన్నమైన జ్ఞానానందాది లక్షణయుక్తమగు ఆత్మయే తన యథార్థస్వరూపమను ఆత్మజ్ఞానము సాంఖ్యయోగముద్వారా

బోధించి. పిమ్మట ఆ జ్ఞానప్రాప్తికి ఉపాయ
భూత మగు భక్తిప్రపత్తిమార్గమును బోధింప
నారంభించి అ. 4, శ్లో. 5 "బహూని మే
వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున" అర్జునా,
నాకును, నీకును, పెక్కుజన్మములు గడచినవి.
సర్వజ్ఞుడ నగుటచే నా కన్నియు తెలియును.
కించిద్జ్ఞుడవగుటచే నీకు తెలియ దనియు, అ.5,
శ్లో. 9 "భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోక
మహేశ్వరం, సుహృదం సర్వభూతానాం
జ్ఞాత్వా మాం శాన్తి మృచ్ఛతి" యజ్ఞాది
సత్కర్మానుష్ఠానములకు భోక్తను, సర్వలోక
మహేశ్వరుడను, సర్వభూతసుహృదుడను అగు
నన్ను తెలిసికొని శాశ్వతశాంతిని మనుజుడు
పొందుచున్నా డనియు, అ. 7, శ్లో. 3 "యత
తా మపి సిద్ధానాం కశ్చి న్మాం వేత్తి తత్త్వతః"
మోక్షప్రాప్తికొఱకు యత్నించి సిద్ధు లైన
వారిలో గూడ ఒకానొకడు యథార్థముగా
నన్ను లేక నాతత్త్వమును తెలియుచున్నా
డనియు, అ. 7, శ్లో. 7 "మత్తః పరతరం
నాన్య త్కించి దస్తి ధనంజయ, మయి సర్వ
మిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ" ఓ
అర్జునా, నాకంటె వే తైనదియు, శ్రేష్ఠ మైన
దియు నగు వస్తువు మ ఱొకటి లేదు. భూ
మ్యాది అష్టవిధము లగు అపరాప్రకృతియు,
జీవభూత మగు పరాప్రకృతియు, ఈ రెండు
విధము లగు చేత నాచేతన ప్రపంచ మంతయు
సూత్రమునందలి మణులవలె నాయం దోత
ప్రోతభావమున నున్న దనియు, అ. 7, శ్లో. 10
"బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనా
తనం" ఓ అర్జునా, సర్వభూతములకు కారణ
మైన సనాతన బీజమను నేనే యనియు, అ. 7,
శ్లో. 13 "త్రిభి ర్గుణమయై ర్భావై రేభి స్సర్వ
మిదం జగత్, మోహితం నాభిజానాతి మా
మేభ్యః పర మవ్యయం" ఈ జగత్తంతయు
అనగా జీవకోట్లు త్రిగుణాత్మకప్రకృతిభావము
లచే మోహింపబడుటచే ప్రకృతికంటె పరమై
యుండు అవ్యయుడ నగు నన్ను తెలియ జాల
కున్న దనియు, అ. 7, శ్లో. 21 "తస్య తస్యా
చలాం శ్రద్ధాం తా మేవ విదధా మ్యహం" ఎవ
రెవరు ఏ యే మూర్తిని భక్తిశ్రద్ధలతో ఉపా
సించెదరో వారివారికి అట్టి దృఢ మైన భక్తి
శ్రద్ధలను నేనే కలిగించుచున్నా ననియు,
అ. 10, శ్లో. 3 "యో మా మజ మనాదిం చ
వేత్తి లోకమహేశ్వరం" ఎవడు నన్ను అజుని
గను, అనాది యగు సర్వలోకమహేశ్వరుని
గను తెలియుచున్నాడో యనియు, అ. 10,
శ్లో. 39 "య చ్చాపి సర్వభూతానాం బీజం
త దహ మర్జున" సర్వభూతములకు ఏది బీజ
మో అదే నే ననియు, అ. 10. శ్లో. 40
"నాంతో ఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం
పరంతప" దివ్యము లగు నా విభూతులకు అం
తము లే దనియు, అ. 10, శ్లో. 41 "య ద్య
ద్విభూతిమ త్సత్త్వం" ఏ యే భూతములందు
నా సంబంధము లగు ఐశ్వర్య, వీర్య, కాంతి,
అభివృద్ధి, జ్ఞానాదులు అతిశయముగ కాన్పించు
చున్నవో ఆభూతము లన్నియు నా యంశము
వలన పుట్టినవని తెలిసికొమ్ము అనియు, అ.10,
శ్లో. 42 "ఏ కాంశేన స్థితో జగత్" నేనే
ఈ సమస్తజగత్తును ఒక్క అంశముచేత ధరించి
యున్నా ననియు అ. 7, శ్లో. 14 "మా మేవ
యే ప్రపద్యంతే మాయా మేతాం తరంతి తే"
ఎవరు నన్నే శరణుపొందుదురో అట్టివారే నా
మాయను దాటుదు రనియు, అ. 7, శ్లో. 17
"తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తి ర్విశిష్యతే"
ఆర్తుడు, జిజ్ఞాసువు, అర్థార్థి, జ్ఞాని అను నాలుగు
విధము లగు భక్తులలో సదా నాయందే మన

స్సుంచి, ఇతరప్రయోజనములు లేనందున జ్ఞాని యను భక్తుడే శ్రేష్ఠుడనియు, అ. 7, శ్లో. 19 "బహూనాం జన్మనా మంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే" అనేకజన్మముల సాధనాఫలితముగ సర్వము వాసుదేవమయ మను ప్రపత్తి చేయుచున్నాడనియు, ఎల్లప్పుడు నన్నే కీర్తించుచు, నన్ను గూర్చియే భక్తితో ప్రణమిల్లుచు, అనన్యగతికులై నన్నే ఎవరు ప్రపత్తి చేయుచున్నారో అనగా శరణుపొందుచున్నారో అటివారి యోగక్షేమములను నేనే వహించుచున్నా ననియు, అ. 9, శ్లో. 27 "యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్జుహోషి దదాసి యత్ యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కురుష్వ మదర్పణమ్" ఏది చేసినను, ఏది తిన్నను, ఏది హోమము చేసినను, ఏది యిచ్చినను, ఏది తపస్సుచేసినను, వాని నన్నిటిని నా కర్పణము చేయవలె ననియు, అ. 9, శ్లో. 32 "మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య" నన్ను ఆశ్రయించినవారు స్త్రీలు గాని, ఏజాతివారలు గాని, కడకు పాపకర్ములు గాని అందఱును శుద్ధాత్ములై నన్నే పొందుచున్నా రనియు, అ. 18, శ్లో. 66 "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మా మేకం శరణం వ్రజ, అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః॥"

తా॥ సమస్తధర్మములను విడిచి నన్నొక్కనిమాత్రము శరణుపొందుము. నేను నిన్ను సమస్తపాపములనుండి విముక్తుని జేసెదను. దుఃఖింపకుము (సందేహపడకు) సర్వధర్మము లనగా, బుద్ధ్యాదీంద్రియములు వాని వ్యాపారములు విడిచి తురీయావస్థలో నిలుచుట. అచ్చట దుఃఖకారణములు లేవు శోకింపకు మని అర్థాంతరము. ఈచరమశ్లోకమును శ్రీశంకర, రామానుజ, మధ్వాచార్యులు విపులముగా ప్రబోధించియున్నారు. గ్రంథవిస్తరణభీతిచే ఇంతటితో విరమించుచున్నాను.

భక్తినిష్ఠకు బర్యవసాన మగు ప్రపత్తినిష్ఠ లేక చరమోపదేశమును భగవానుడు చేసెననియు,సమస్తకర్మసన్యాసపూర్వకప్రపత్తినిష్ఠా మార్గమే శ్రీ గీతాచార్యుని నిశ్చితాభిప్రాయ మని భక్తిమార్గీయులు ఘంటాపథముగ వక్కాణింతురు.

అద్వైతమతము

విద్వాన్ చదలువాడ జయరామశాస్త్రిగారు

(ఫెబ్రువరి సంచిక తరువాయి)

18. సత్త్వము లేక సత్యము లేక సత్త త్రివిధము

అట్లయిన బ్రహ్మాద్వైతమునందు "ఈశో విశుద్ధాచిత్తథా జీవేశయో ర్భిదా అవిద్యా తచ్చితో ర్యోగః షడస్మాక మనాదయః" అనునిటి పెదలమాటకు విరోధమేర్పడుచున్నది గదా. ఇందు 1. జీవుఁడు, 2. ఈశ్వరుఁడు, 3. బ్రహ్మము, 4. జీవేశ్వరులభేదము, 5. అవిద్య, 6. బ్రహ్మమునకు అవిద్యాసంబంధము, అను నయాఱును అనాదులని చెప్పుటచేత ద్వైతము స్పష్టముగ ప్రాప్తించుచున్నది గదా అనిశంకింతురేని చెప్పెదము. సత్త, పారమార్థిక

ర్వ్యావహారికి, ప్రాతిభాసికి అని త్రివిధము. వానియందు పారమార్థికియైన సత్త బ్రహ్మమునకే గాని యితరమగు నే యొకదానికిని లేదు. ఆ బహ్మమెప్పుడు గూడ అబాధ్యమానమై (ఒకే విధముగ) ఉండుటవలన వ్యావహారికియైన సత్త భూతభౌతికమైన జగమునకుఁగలదు. ఈసత్తకు మోక్షదశయందు బాధ (లేమి) సంభవించుచుండినను వ్యవహారదశయందిది బాధకములోను గానిదై యున్నది. ప్రాతిభాసికి సత్త శుక్తిలోనగు వానియందు భాసించు రజతాదులకుఁ గలిగియుండును. దానికి వ్యవహారదశయందు సైతము బాధయేర్పడుచున్నది. ప్రతిభాసించు కాలమునందే దానికి ఉనికి.

శ్లో. కాలత్రయే, జ్ఞాతృకాలే, ప్రతీతిసమయే తథా.
బాధాభావా త్పదార్థానాం సత్త్వత్రైవిధ్యముచ్యతే
తాత్త్వికం బ్రహ్మణః సత్యం. వ్యోమాదే ర్వ్యావహారికమ్.
రూప్యాదే రర్థజాతస్య ప్రాతిభాసిక మిష్యతే॥
లౌకికేన ప్రమాణేన యద్బాధ్యం లౌకికేఽవధా.
తత్ప్రాతిభాసికం సత్త్వం బాధ్యం సత్యేవ మాతరి॥
వైదికేన ప్రమాణేన యద్బాధ్యం వైదికేఽవధా.
తద్వ్యావహారికం సత్త్వం బాధ్యం మాత్రాసదైవహి॥

తా. మూఁడు కాలములందును, జ్ఞాత (తెలిసికొనువాఁడు) (వ్యవహారదశ) సమయమందును, ప్రతీతి (తోఁచు) సమయమందును, బాధ (లేకపోవుట) లేమివలన, సత్త్వము (ఉనికి, సత్త, సత్యము) మూఁడువిధములగుచున్నది. బ్రహ్మముయొక్క సత్త్వము తాత్త్వికము. ఇదియ పరమార్థసత్యము. ఆకాశాదుల సత్త్వము, వ్యావహారికము. శుక్తిలోనగు వానియందు రజతాదులుభాసించుట ప్రాతిభాసిక సత్త్వము.

లౌకికప్రమాణముచే నేది బాధింపఁబడునో అది ప్రాతిభాసిక సత్త్వము. ఎట్లనఁగా దూరమునుండి చూచునప్పుడు రజతముగాఁ గనఁబడినది సమీపమున శుక్తిగఁ గన్పడుచున్నది. కాఁబట్టి యింద్రియాదికములగు లౌకిక ప్రమాణములచే నిది బాధింపఁబడుటయనఁగానిదియే.

వైదికప్రమాణముచే బాధింపఁబడునది వ్యావహారికసత్త. పృథివ్యాదిపంచభూతములచేనైన జగత్తు మిథ్యయని వేదము చెప్పుచున్నది. ప్రళయమునందు దీని నామరూపక్రియలన్నియు మాయమగును. కావున వ్యావహారికసత్త్వము వైదికప్రమాణముచే బాధింపఁ బడుచున్నది.

ఉక్తి పారమార్థికమైన సత్తను గూర్చిన అభిప్రాయముతోఁ జెప్పినదని తెలియవలెను.

జీవుఁడు, ఈశుఁడు, అని చెప్పునట్టి శ్లోకమునందు, విశుద్ధమగు చిత్తు అని చెప్పఁబడినది పరబ్రహ్మము. బ్రహ్మమునకు అతిరిక్తము(భిన్నము)లైన జీవాదులు ఐదును పారమార్థికములగు సత్త్వములు గావు. అవి వ్యావహారిక సత్త్వములు మాత్రమే. అనాదులను సామ్యముచే, ఆయాఱింటిని ఒక్కచోటగణించుట. పారమార్థికమగు బ్రహ్మము, అనాది అనంతము. అనఁగా త్రికాలాబాధ్యమనుట. అన్యములగు జీవాదు లనాదులైనను అనంతములు గావు. వానికి సంసారమెంతపర్యంతము స్థిరముగానుండినను మోక్షదశయందు వినాశమును బొందుచున్నది గదా. వానియందుఁ గూడ, జీవేశ్వర భేదము, అవిద్య, బ్రహ్మమునకు అవిద్యాసంబంధము. అను ఈమూఁడును స్వరూపముతోనే నశించునవి. కాని జీవేశ్వరులకు అట్లుగాదు. మఱేమనఁగా జీవునికి, ఈశ్వరునికి, గల ఉపాధి మాత్రమే వినాశముపొందుచున్నది. ఇట్లను

టచే, జీవునికిఁగల వ్యావహారికసత్త్వము వ్యవహారమున కతీతమైన మోక్షావస్థయందు లేనిదై జీవునికి నాశము తప్పక సంభవించుటవలన మోక్షప్రాప్తికి ఎవఁడును బ్రయత్నింపఁడు అనుట సరాస్తమైనది.

19. జీవుఁడు, జీవత్వము, ఈశ్వరుఁడు, ఈశ్వరత్వము, ఉపాధి

జీవునికి, ఈశ్వరునికిఁ, బ్రాప్తమైన ఉపాధి ఏదిగలదో, అది, భావరూపమై, త్రిగుణాత్మకమై సత్తు, అసత్తు, అని నిర్వచించుటకు శక్యముగానిదై, అనాదియైన అజ్ఞానము. ఆ యజ్ఞానము మాయ, అవిద్య, అని రెండు భేదములు గలది. శుద్ధసత్త్వప్రధానము, మాఁయాపద వాచ్యము. మలినసత్త్వప్రధానము, అవిద్యాపద వాచ్యము. మాయోపహిత చైతన్యము, ఈశ్వరుఁడు, అవిద్యోపహితచైతన్యము, జీవుఁడు.

20. అజ్ఞానముయొక్క శక్తిద్వయము

మఱియును, అజ్ఞానము స్వరూపమును బట్టి ఏకరూపమే. మఱి ఆ యజ్ఞానశక్తి, జ్ఞానశక్తి, క్రియాశక్తి, అని రెండువిధములగును. రజస్తమస్సుల నంటని, సత్త్వము జ్ఞానశక్తి "సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానమ్. (భ.గీ. ౧౪.౧౭.) అను స్మృతినిబట్టి, ఆజ్ఞానశక్తి శబ్దాదులగు విషయముల జ్ఞానమునకు హేతువైనది. క్రియాశక్తి, ఆవరణశక్తి, విక్షేపశక్తి, అని రెండువిధములు, రజస్సత్త్వముల సంబంధములేని తమస్సు ఆవరణశక్తి. అది, 'ఘటములేదు, ప్రకాశింపలేదు' అను నిట్టి వ్యవహారమునకు హేతువైనది. తమస్సత్త్వములతోఁ గలియని రజస్సు విక్షేపశక్తి. ఇది ఆకాశాదిప్రపంచమున కుత్పత్తి హేతువు. విక్షేపశక్తిమంతమైన అజ్ఞానోపహిత స్వరూపము చేతనే ఈశ్వరుఁడు జగదుపాదానమగుట సంభవించినది. "యథోర్ణనాభిః సృజతే గృహ్ణతేచ" (ముం. ౧. ౭.) ఇట్టి శ్రుతి ఇచ్చో ప్రమాణము. (ఊర్ణనాభి=సాలెపురుగు) జ్ఞానశక్తిమంతమగు అజ్ఞానోపహిత స్వరూపముతో ఈశ్వరుఁడు జగమునకు కర్తయని చెప్పఁబడుచున్నాఁడు. ఈ మతమునందు ఆవరణశక్తి ప్రధానమైన అజ్ఞానము అవిద్యయనియు, విక్షేపశక్తి ప్రధానమగు అజ్ఞానము మాయయనియుఁ జెప్పఁబడును. జీవేశ్వరుల ఉపాధి పూర్వము చెప్పినట్లై తెలియవలెను. మఱియు నిట్లు చెప్పఁదగును. మాయ అవిద్య, అనుశబ్దములు రెండును. సామాన్యవాచకములై పర్యాయము లగుచున్నవి. అవిద్యోపహితమైన బింబచైతన్యము ఈశ్వరుఁడు. అవిద్యాప్రతిబింబితమై ప్రతిబింబముగా నున్న చైతన్యము జీవుఁడు. అని జీవేశ్వరులభేదము తెలియఁదగినది.

(సశేషము)

"మనమున వేరమిఁదలఁపమియును, సత్యమచిత్తుఁడగుటయును, గుణములు కైకొని దోషంబులు విడుచుటయును నుత్తముఁడయిన పురుషు నుత్తమగుణముల్."

[నన్నయ]

క్రైస్తు - దివ్య సందేశ హారి

శ్రీ వివేకానందస్వామి

[జాన్యువరి సంచిక తరువాయి]

వ్యవస్థలందును నియమావళియందును నిత్యానుష్ఠానవితరణలందును కర్మకాండయందును చూపు శ్రద్ధను ఎప్పు డేని పరిహసింపవచ్చును కాని, బలము ఉండునది వానిలోనే. ముందునకు పోవు ఉరవడిలో ఎంతో బలమును మనము తఱచు కోల్పోవుచుందుము. సహనశీలునిలో ఉన్నంతకంటె ఎక్కువబలము దురభిమానిలో ఉండు ననుట నిక్కము. కావున దురభిమానిలో సైతము ఒక గొప్ప గుణము ఉన్నది, బలమును, అపరిమితబలమును, అతడు పదిలపఱచుకొనుచున్నాడు. వ్యక్తివలెనే జాతియు పదిలపఱచుటకై బలమును ప్రోగుచేసికొనును. యూదులను శత్రువులు అన్నివైపులను క్రమ్ముకొనుచుండిరి, రోమనులు వారిని ఒక కేంద్రమున సంఘీభవించునట్లు తరుముచుండిరి, విజ్ఞానరంగమున యవనాభిరుచులును పారశీకమునుండియు భరతఖండమునుండియు అలెక్సాండ్రియానుండియు కల్లోలములు వారిని చుట్టుకొనుచుండినవి. ఇట్లు శారీరకముగను మానసికముగను నైతికముగను ముట్టళ్ళకు లోనైన ఆ జాతిలో గూఢమై పదిలమైన ఘోర బలము ఉండినది. ఆ బలమును వారిసంతతివారు నేటికిని నిలుపుకొని ఉన్నారు. వారు తమబలమును పూర్తిగను తప్పనిసరిగను జెరుసేలము పైని తమమతముపైని కేంద్రీకరింపవలసి వచ్చెను. ప్రోగువడిన బలము గడ్డకట్టుకొని ఉండిపో జాలదు. దానికి వ్యాప్తియు నిర్గమనమును తప్పక ఉండును. ఏ శక్తిని కాని ఒక మూలలో చిరకాలము నిర్బంధించి ఉంప లేము. అభివ్యాప్తిని పిమ్మటికి నెట్టివేసి ఆ బలమును చిరకాలము అదిమి పెట్ట లేము.

యూదులజాతిలో ఇట్లు ప్రోగువడిన శక్తియే, దీనికి అనంతర యుగమున క్రైస్తవమతోదయ రూపమున ప్రకటమైనది. కూడిన వాగులు అన్నియు ఒక్క ప్రవాహముగ నైనవి. క్రమక్రమముగ చుట్టి ప్రవాహము లన్నియు నొక్కటిగ నైనవి. మిన్నోరయ లేచిన యా యలపైని నాజరత్ జీసను వెలుగొందుచున్నాడు. ఇట్లే ప్రతియుగమును ప్రతిజాతియును తన ప్రవక్తను సృజించుకొనును. ఆ ప్రవక్త భవిష్యత్తును తాను సృజించును. ఏది ఇప్పుడు 'కారణము'గ ఉన్నదో, గతకాలమునకు అదే 'కార్యము'. భవిష్యత్తునకు అదే కారణము. దివ్యసందేశహారి స్థానమును అట్టిదే. యూదుల జాతిలో ఏది అత్యున్నతమో ఏది అత్యుదాత్తమో, ఏ యర్థమునకై ఎట్టి జీవితమునకై ఆ జాతి తరతరాలుగ శ్రమపడెనో అది అంతయు దివ్యసందేశహారిలో రూపుదాల్చినది. ఇకను తన జాతి భవిష్యమునకే గాక లోకములో ఇతరానేక జాతుల భవిష్యమునకు కూడ ఉత్సాహప్రదాత ఆయనయే.

మనము మఱి యొక విషయమును గూడ మఱువ కుండ వలయును. నాజరత్ ప్రవక్త యైన క్రైస్తును నేను ప్రాచ్యదృక్పథముతో జూతును. అసలు ఆయన అప్పటముగ ప్రాచ్యుడు అను సంగతిని మీరు తఱచు మఱచిపోవుచుం దురు. ఆయనకురులకు పసుపు వన్నెను కన్నులకు ఊదారంగును వేసి మీరు ఆయనను వర్ణింప బూనుకొన్నను, ఆయన ప్రాచ్యుడే. బైబిలులో గృహీతము లైన ఉపమానములును కావింపబడిన కల్పనలును — దృశ్యములును స్థానములును, వైఖరులును, సమూహములును, కవితయు, చిహ్నములును— ప్రాచ్య దేశమునే మీకు వర్ణించి చెప్పుచున్నవి. ప్రజ్వలమైన నభము, వేడిమి, సూర్యుడు, ఎడారులు, తృష్ణార్తు లైన మానవులును ఇతరప్రాణులును, నీరు చేదుకొను బిందెల తలలపై మోచుచు బావుల కడకు వచ్చు మగవారును మగువలును, పశుతతులు, కర్షకులు, నలు వైపుల సాగు చుండు వ్యవసాయము, జలయంత్రములు, చక్రములు, యంత్రముల నడపుటకై నిలవరము చేయబడిన నీ రుండు గుంటలు, తిరగళ్లు — ఇవి యన్నియు ఆసియాలో ఈనాడు గూడ కాన నగు చుండును.

లోకమునకు ఆసియా ఘోషించునది దేనిని అనగా ఆస్తిక్యమును, ఐరోపా ఘోషించునది దేనిని అనగా రాజకీయవిషయాలను. ఆసియా యూరపులు ఒక్కొక్కటియు తన తన రంగములో గొప్పదే. ప్రాచీనగ్రీసుదేశము దేనిని ఘోషించినదో యూరపు ఘోషించునదియు దానినే. గ్రీకుచిత్తమునకు తన పరిసరసంఘమే సర్వస్వము. పరిసరములకు వెలుపలి ప్రాంతమెల్ల మోటుతనముతో కూడినదే. జీవించి యుండు అధికారము గ్రీకులకు తప్ప వే ఱెవ్వారికిని లేదు. గ్రీకులు ఏమి చేసినను అది ఒప్పే, మంచిదే. లోకములో తక్కినవి ఏవి ఉన్నను అవి ఒప్పులు కావు, మంచివి కావు, వాని నుండ నీయ రాదు. గ్రీకుల సానుభూతిలో మానవ సంబంధము అతిమాత్రముగ ఉన్నది, స్వాభావికత అతిమాత్రముగ ఉన్నది, కావుననే దానిలో కళయు అతిమాత్రముగనే ఉన్నది. గ్రీకు పూర్తిగా ఇహలోకపరుడు. కలలు గను చుండు ఓపిక అతనికి లేదు. అతని కవిత్వము కూడ వాస్తవపరమైనదే. అతని వేల్పులును దేవేరులును మానవు లగుటే కాదు, వారిలో మానవత్వము గాఢముగ ఉన్నది; మానవులలో ఉన్నట్టి భావములును వాని ఉద్రేకములును ఆ వేల్పులలోను గలవు. సౌందర్యముపై గ్రీకులకు ప్రీతి, కాని అది సదా బాహ్యప్రకృతిమాత్రమే అనుటను మీరు గుర్తింతురు గాత. కొండల-మంచురాసుల-పూల-చక్కదనము, రూపముల బొమ్మల చక్కదనము, మానవ రూపమున, మానవుని మోమున ఉన్న చక్కదనము — ఇదే గ్రీకులకు నచ్చినది. యూరపు సంప్రదాయమునకు గ్రీసుది గురుస్థానము కావున యూరపునకు గ్రీసు ఏమి నేర్పినదో లోకమునకు యూరపు అదే నేర్పినది.

ఆసియాలో వే ఱొక రీతి కూడ కలదు. ఆ ఖండమును మీ తలంపునకు తెచ్చుకొని చూడుడు, అది బ్రహ్మాండ మైనది. అచట కొండల యెత్తు మేఘమండలము నతిక్రమించి ఆకసమును ఒరయు చుండును. ఎడారులా, నూర్ల కొలది మైళ్ల వైశాల్యము గలిగి యుండును. ఎడారులలో ఒక్క చుక్క యేని నీరు కనఁబడదు, ఒక్క పోచ పచ్చిక యైనను మొలవదు. ఇక అడవులను చూడుడు. వానికి అంతు ఉండదు. మహానదులా, సాగరసన్నిభ

ములై మహావేగముతో ఉరవడించుచు సముద్రమున గలియు చుండును. ఈ పరిసరముల నడుమ ఉన్నందున ప్రాచ్యులకు సౌందర్యము లందును ఉదాత్తతయందును గల రుచి ప్రత్యేక మార్గమున పెంపొందినది. వారికి బాహ్యదృష్టి పట్టుపడక, లోచూపు అలవడినది. ప్రకృతితృష్ణ అక్కడను ఉన్నది, అధికారవాంఛ అక్కడను ఉన్నది, ఇతరులను మించ వలె నను ఉబలాటము అక్కడను ఉన్నది. గ్రీకులకు అగ్రీకులకు ఉన్న భావాలు అన్నియు అక్కడివారికిని ఉన్నవి. కాని ఈ భావాలకన్నిటికిని తక్కిన చోట్లకంటె అక్కడ ఎక్కువ విశాలత చేకూరినది. ఆసియాలో ఈనాటికి కూడ జాతినిర్ణయము పుట్టుకపైని గాని, మేని వన్నె పైని గాని, భాషపైని గాని ఆధారపడదు, మతముపైనే ఆధారపడి యుండును. అక్కడ క్రైస్తవులు ఒకజాతి, మహమ్మదీయులు ఒకజాతి, హిందువులు ఒకజాతి, బౌద్ధులు ఒకజాతి. బౌద్ధులు చైనానుండి రానీ, పర్షియా నుండి రానీ, తాము సోదరుల మని వారు అనుకొందురు. ఏల యన తమ అందఱ మతము బౌద్ధమే. మానవులకు ఐక్యబంధము మతము. ప్రాచ్యులకు ఆచరణ కందని ఊహలను చేయుటయు కలలు గాంచుటయు సహజ మగుట కూడ ఇందుచేతనే. జలపాతములలోని కెరటములు, పక్షుల పాటలు, చంద్రార్కతారాగణములయు నిఖిలభూమండలముయొక్కయు సొంపులు — వీనివలన ఆహ్లాదము చాలినంతగనే కలుగును కాని ప్రాచ్యుల చిత్తవృత్తికి తనివి గలిగించుటకివి చాలవు. ఈ కలలకంటె పెద్ద కలలను కన గోరువారు వారు, వర్తమానమును అతిక్రమింప గోరు వారు వారు. వర్తమానము వారికి ఒక లెక్కలోనిది కాదు. ప్రాచ్యభూములు యుగ యుగములుగా మానవతతికి నివాసములై ఉన్నవి. అక్కడ అనుభవమునకు రాని భాగ్య విపర్యాసాలు లేవు. రాజ్యముల పిమ్మట రాజ్యములు, సామ్రాజ్యముల పిమ్మట సామ్రాజ్యములు వెలసినవి. మానవుల శక్తియు మహిమయు సంపదలును అచ్చట వెల్లివిరిసినవి. శక్తియు సామ్రాజ్యములును విద్యయు పూడి యున్న నెలవు ప్రాచ్యము. కావున ప్రాచ్యుల చిత్తమునకు ఐహికవస్తువులపై విరక్తి పుట్టుట సహజమే. మార్పు లేని దానికై, వినాశము లేని దానికై, దుఃఖ మర ణాక్రాంత మైన యీ జగత్తులో అమృతముగను నిత్యముగను ఆనందమయముగను ఉండుదానికై, వారు ఉవ్విళ్లూరుటయు సహజమే. ప్రాచ్యప్రవక్తలు విసుగు విరామము లేక ఈ లక్ష్యములనే నొక్కి చెప్పుచుందురు. మీరు జ్ఞప్తి ఉంచుకోవలసిన విషయము ఏమనగా దివ్యసందేశహారు లైన ప్రవక్తలు అందఱును ప్రాచ్యులే, ప్రాచ్యుడు కాని ప్రవక్త ఒక్కడైనను లేడు.

"మీ జ్ఞానము ఎవంత మేలుకాంచినంతమాత్రమున మీరు సోమరులుగా ఉండ వలదు. పురోగమింపుడు, గంధపు చెట్ల తోపున కావల ఇంకను విలువ గల వేఱు వస్తువులు, వెండి గనులు, బంగారు గనులు, మున్నగు నవి ఉన్నవి."

-శ్రీరామకృష్ణుడు

సుభాషితములు

'ఉభయభాషా' 'సాహిత్యవిద్యా' ప్రవీణ :

శ్రీ అఖండం సీతారామశాస్త్రిగారు, పి. ఓ. ఎల్.

రత్నగర్భను గల నీతిరత్నములను, జ్ఞానధనమును వెలబోసి సంతరించి,
ప్రాణమిత్రము లగు సుహృద్రత్నములకు వాని నర్పించి, ఋణమును బాపుకొందు.

నీతిరత్నాలహారంబు ప్రీతితోడ కంఠమందున ధరియింప కాంతి గలుగు,
ప్రతిభయును ప్రజ్ఞయును గల్గు, ప్రబల మైన కీర్తిసంచయమును గల్గు, నార్తి దొలగు

చందన మొసంగు జనులకు జల్లదనము, చందురుడు గలిగించును జల్లదనము,
ఇందు చందనములకంటె నెక్కువగను సాధుసంగతి యొసగును జల్లదనము ॥ ౧

సూర్యచంద్రులు నదులును సుజనవరులు ఆవులును మేఘములు గూడ నవనియందు
పరుల కుపకార మొనరింప వలయు నంచు తలచి దైవంబు సృజియించె తథ్యముగను ॥ ౨

గార్దభారోహణంబున కన్న భువిని సింహపాదాహతియె మఱి శ్రేయము కద,
అరయ మూర్ఖునితోడి స్నేహమ్ము కన్న పండితునితోడి వైరమ్ము బహుగుణంబు ॥ ౩

పశువు దా నూతిలోపల బడెన యేని, కొట్టుకొనుచుండు నెంతయు గట్టు జేర;
మనుజపశు వౌర సంసారవనధి బడియు, తీరముం జేర దైవంబు గోరడు గద ॥ ౪

అస్త్రశస్త్రంబు లశ్వంబు లంగనలును మంచిమాటలు వీణయు మహిని జూడ
గొప్పపురుషుని జేరిన గొప్ప వగును, నీచునిం జేర నన్నియు నీచము లగు ॥ ౫

సజ్జనులమైత్రి యెప్పుడు సౌఖ్య మిచ్చు, గొప్పపదవిని గూర్చును, గోర్కె లిచ్చు,
వీధులను బోవు నీరంబు విష్ణుపదిని చేరి, దైవతపూజ్యమై చెలగు గాదె ॥ ౬

ఖలులకును కంటకంబుల కిలను రెండు తెఱగులఁ దండనంబులు బఱగుచుండు
చెప్పునఁ గొట్టు టొక్కటి, చేతబట్టి దూరదూరంబునకు పారద్రోచు టొకటి ॥ ౭

వైద్యరాజున కొనరింతు వందనంబు యమునిసోదరు డత డంచు నాత్మలోన;
యముడు ప్రాణాల మాత్రమె యపహరించు ప్రాణధనముల గొంపోవు వైద్యరాజు ॥ ౮

అశనవసనాల కించుక వసతి యున్న, ఖలుడు ధనదుని గవ్వకు గొన డదేమొ!
అక్షరంబుల నాల్గింటి నభ్యసించి, శివునికే విద్య జెప్పగ సిద్ధపడును ॥ ౯

దుర్జనుడు శిక్షితుం డయ్యు దుర్జనుండె, సజ్జనుండుగ మారడు చక్కబడడు,
గంగ నిడ కేశములు కుశగతిని గనునె? సహజగుణ మది మారదు చచ్చువఱకు ॥ ౧౦

(సశేషము)

వార్తలు, విశేషాలు

శ్రీరామకృష్ణజయంతి

శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు.

తే 3-3-1957 ది శ్రీరామకృష్ణుని నూట యిరవై రెండో జయంతి. ఉదయం ఐదు గంటలకు మంగళహారతి, తర్వాత ప్రదక్షిణభజన; 7 గంటలనుండి 8 గంటలవఱకు శ్రీరామకృష్ణ మిషను స్టూడెంట్సుహోమ్ విద్యార్థుల వేద పారాయణం; 8 గంటలనుండి 12-30 గంటల వఱకు ప్రత్యేకపూజ; తర్వాత హోమము; వేయిమంది భక్తులకున్నూ తొమ్మన్నూఱు దరిద్రనారాయణులకున్నూ విందు — ఇది ఆ నాటి పూర్వభాగమున జరిగిన కార్యక్రమం. జయంతి దినాల మామూలు ప్రకారం సాయంతనసేవకు అనంతరం గోష్ఠిలో శ్రీశుద్ధసత్త్వానందస్వాములు శ్రీరామకృష్ణుని గాస్పెలు (=సూక్తిసుధ) నుండి కొన్ని పుటలు చదివి వినిపించారు. మఠాధ్యక్షులు శ్రీమత్కైలాసానందస్వాములు ఉపన్యసించారు.

బహిరంగోత్సవం తే 10-3-1957 ది — ఉదయం 8 గంటలకున్నూ 10 గంటలకున్నూ నడుమ సుమారు ఎనభై మంది భక్తులు పూనుకొని 'ది గ్రేట్ మాస్టర్' 'గాస్పెల్' అను గ్రంథాలను రెండింటిని పూర్తి పారాయణంచేశారు. తర్వాత మఠసాధువులలో కొందఱు పెద్దల సంగ్రహోపన్యాసాలు జరిగాయి. మధ్యాహ్నానంతరం 3 గంటలనుండి 5 గంటలవఱకున్నూ మన్నార్గుడి సాంబశివయ్యర్ వర్గంవారు సుప్రసిద్ధ రామగేయవిరచిత మైన శ్రీత్యాగరాజస్వామి గారి చరిత్రసంకీర్తనం చేసి సదస్యులను ఆనందపఱచారు. అనంతరం బహిరంగసభ. శ్రీమత్కైలాసానందులు సదస్సుకు స్వాగతమంగళాశాసనం అనుగ్రహించారు. మాజీ భారత సర్వసేనాధ్యక్షులు శ్రీ K. M. కరియప్పగారు అధ్యక్షపీఠం అలంకరించారు. కొందఱు బాలబాలికలు శ్రీ వివేకానందస్వాముల గ్రంథభాగాలను కొన్నింటిని వల్లించారు. ప్రొఫెసరు వేదం వేంకటరాయశాస్త్రి ఎమ్.ఏ. గారు తెలుగులో ఉపన్యసిస్తూ శ్రీరాముని శ్రీకృష్ణుని గుణాలను తనలో మేళవింపచేసికొన్న నవ్యయుగావతారమూర్తి శ్రీరామకృష్ణు డనిన్నీ, పుట్టిన క్షణంనుండి పుష్పంలో పరిమళం హెచ్చేటట్లు శ్రీరామకృష్ణునిలో అవతరించిన క్షణంనుండియే భగవద్భక్తి పెంపొందింది అనిన్నీ అన్నారు. తిరువనంతపుర శ్రీరామకృష్ణసేవాసంఘాధ్యక్షులు శ్రీ తపస్యానందస్వాములు ఆంగ్లంలో ఉపన్యసించారు, దేశవైజ్ఞానికచరిత్రలో మతప్రవక్తకు గల స్థానం సాటిలేని దని అగ్గించారు, ఒక్కొక్క ప్రవక్తయున్నూ తన కొంచెపాటి జీవితకాలంలోనే దేశవిజ్ఞానాన్ని సమగ్రంగా జ్ఞప్తికి తెస్తాడన్నారు, 'ఈ కాలంలో విదేశాలకు మన దేశంలో నుంచి వైజ్ఞానికసందేశహరులు వెళ్తున్నారుకాని, నృత్యాది లలితకళలు మాత్రమే విజ్ఞానం ఔతుం దని, వారి అభిప్రాయం. అంతకంటె ముఖ్యములున్నూ శాశ్వతములున్నూ ఐన విజ్ఞానవిశేషాలను వాళ్లు గణించడం లేదు. ఈ పరిస్థితి శోచనీయం'

అన్నారు. సాధకులు తప్పక అనుసరింపవలసిన శ్రీరామకృష్ణుని ఉదాత్తబోధనలను తెలుపుతూ అందులో నాల్గింటిని చాల నొక్కి-చెప్పారు — (1) బ్రహ్మచర్యం, (2) తపస్సు, (3) భక్తి, (4) జ్ఞానం. తర్వాత శ్రీ మార్ K. పంజాబకేశర్ M.A., L.T. గారు తమిళంలో ప్రసంగించారు, శ్రీవివేకానందస్వాములు అనుగ్రహించిన ప్రణామమంత్రాన్ని ప్రతిపదస్వారస్యోద్ఘాటనపూర్వకంగా వివరించి, అవతారపురుషులలో శ్రీరామకృష్ణునకు సాటి లేదని సోపపత్తికంగా సిద్ధాంతించారు. సభాధ్యక్షులు శ్రీకరియప్పగారు తమిళంలో మాటాడే సామర్థ్యం తమకు లేనందుకు విచారాన్ని 'తమిళం'లో వెళ్లబుచ్చి, ఆంగ్లంలో ఉపన్యసించారు. ఆ ఉపన్యాసానువాదాన్ని తర్వాతి సంచికలో ప్రత్యేకవ్యాసంగా ప్రచురిస్తాం. జయంతిమహోత్సవ సందర్భంలో వివిధనగర పాఠశాలలవారు జరిపిన పోటీలలో నెగ్గిన విద్యార్థులకు సభాధ్యక్షులు బహుమతులిచ్చిన పిమ్మట ప్రొఫెస్సరు P. శంకరనారాయణన్నుగారు ఉపన్యాసకులకు అధ్యక్షులకు సదస్యులకు సహకారులకు కృతజ్ఞతాభివందనసమర్పణం చేశారు. ఆరతి—ప్రసాద వినిమయాలతో నాటి కార్యక్రమం ముగిసింది.

శ్రీమత్స్వామి బ్రహ్మానందజీ మహారాజు జయంతి, భువనేశ్వరము (ఒరిస్సా).

ఒరిస్సా రాష్ట్ర రాజధాని యైన భువనేశ్వరంలోని రామకృష్ణమఠాన్ని సలభై యేండ్ల క్రితం నెలకొల్పినవారు 'మఠ' 'మిషను' ల ప్రథమసర్వాధ్యక్షులైన శ్రీమద్బ్రహ్మానంద స్వాములు. ఆ మఠంలో, వారి తొంభైనాలుగో జయంతి మహోత్సవం తే 1-2-1957 ది వైభవోపేతంగా జరిగింది. భజనలు, ప్రత్యేకపూజ, హోమం, సుమారు రెండువేలమందికి సమృద్ధమైన విందు, బహిరంగసభ — అనేవి నాటి కార్యక్రమాలు. ఒరిస్సా ప్రధానమంత్రులైన పూజ్యశ్రీ డాక్టరు హరేకృష్ణమెహతాబుగారు ఆధ్యక్ష్యం వహించారు. వారు తమ ఉపన్యాసంలో శ్రీబ్రహ్మానందస్వాములతో తమకు గల్గిన సమాగమసల్లాపాలను పేర్కొని అంతర్దేశీయమై విశ్వవ్యాప్తమైన శ్రీరామకృష్ణ సంస్థ నిర్వహిస్తున్న మానవసేవాకార్య విశేషాలను కీర్తించారు. శ్రీ అసంగానందస్వాములు శ్రీబ్రహ్మానందస్వాములకు గలిగినసిద్ధుల విలక్షణతను, శ్రీరామకృష్ణసంస్థను వారు పెంపొందజేసిన రీతిని కొనియాడారు. మ్యూసియం క్యూరేటర్ శ్రీ కేదారనాథమహాపాత్రులు తమ ప్రసంగంలో భారతదేశమునకు లభించిన రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును, నైతికాధ్యాత్మికపురోగతికి శ్రీరామకృష్ణసంస్థవారు సల్పుచున్న కృషిని ప్రస్తుతించారు. శ్రీరామేశ్వరానందస్వాములు తమ పట్ల శ్రీబ్రహ్మానందుల అనుగ్రహానికన్నీ వారి దయాదాక్షిణ్యాది గుణగణాలకున్నూ జోహారులు అర్పించారు. సదస్సుకు కృతజ్ఞతాభివందనాన్ని శ్రీజ్ఞానస్వరూపానందస్వాములు చెల్లించారు. మలి సమావేశంలో శ్రీప్రణవాత్మానందస్వాములు

శ్రీరామకృష్ణ వివేకానందోద్యమవిషయికంగా ఉపన్యసించారు.

శ్రీ రామకృష్ణ సేవాసమాజము, తెనాలి

జనవరి 22, 27 తేదీలలో ఈ సమాజం వారి ఆధ్వర్యాన శ్రీవివేకానందస్వామివారి 95–వ జన్మదినోత్సవం, వేదపారాయణం, భజన, దరిద్రనారాయణసంతర్పణ, అడిషనల్ సబ్జడ్జ్‌గారైన శ్రీవేటూరి కామేశ్వరరావు ప్రభృతుల ఉపన్యాసాలు, శ్రీ పన్నాల రామశేషగిరిశాస్త్రిబృందమువారి 'భక్తరామదాస బుర్రకథ' అనే కార్యక్రమాలతో అత్యంత వైభవోపేతంగా జరిగింది. సదస్యులకు ప్రారంభ మంగళాభివందనాన్ని శ్రీ మతుకుపల్లి వేంకట లక్ష్మీనరసింహారావుగారున్ను పరిసమాప్తి మంగళాభివందనోపచారాన్ని శ్రీ మట్టిగుంట వీరభద్రరావుగారును నిర్వర్తించారు.

శ్రీ రామకృష్ణజయంతి మహోత్సవ యువజనసంఘం
శ్రీదత్తక్షేత్రం, కొత్రచేరు గ్రామం

తే 3-3-1957 ది శ్రీరామకృష్ణజయంతి మహోత్సవాన్ని ఈసంఘంవారు శ్రీమత్స్వామి వైరాగ్యానందజీగారి యాజమాన్యమున మహానందవైభవసనాథంగా జరిపారు. ఉదయం భేరీనగరసంకీర్తన, ధ్వజస్థాపన, కలశస్థాపన, పూజ, హోమం, సంతర్పణ అనే కార్యక్రమాలున్నూ, మధ్యాహ్నం 3 గంటలనుంచి శ్రీ విద్వాన్ సాధు నరసింహశాస్త్రులు; అడ్వకేటు శ్రీ సంజీవరావుగారు, సభాధ్యక్షులైన శ్రీ పూజ్యపాద స్వాములవారున్నూ శ్రీగురుమహారాజజన్మలీలాది విశేషాలను గూర్చి చేసిన ఉపన్యాసాలతోడి బహిరంగసమావేశమున్నూ, తర్వాత నగరోత్సవమున్నూ జరిగాయి.

గ్రంథసమీక్ష

విమెన్ సెయింట్స్ ఆఫ్ ఈస్ట్ అండ్ వెస్ట్
(ఆంగ్లమున)

శ్రీమతి పండిత విజయలక్ష్మిగారి మున్నుడి, కెన్నెత్ వాకర్‌గారి ఉపోద్ఘాతము. పుటలు 274, ప్రథమముద్రణము 1955, వెల 10 రూపాయలు, ప్రాప్తిస్థానము రామకృష్ణ వేదాంతసెంటర్, లండన్.

ఈ గ్రంథము శారదామాతృశ్రీశతతమ జయంతిపుష్పముగా ప్రకటింపబడినది. ఇందులో హైందవ క్రైస్తవ యోగినులే కాక, బౌద్ధ జైన – యూద – సూఫీ మతాల యోగినులును వారి జీవితకథా – భక్తిగేయ – ప్రశంసా పూర్వకముగా ప్రస్తుతింపబడి ఉన్నారు. ఒక్కొక్క యోగినిని గుఱించిన్నీ వ్రాయ గల నిష్ణాతయే వ్రాసి యున్నాడు, శ్రీఘనానందస్వాములు ఇందలి పీఠికలో హిందూ మహిళల ఆధ్యాత్మిక సంప్రదాయాలనుగూర్చి అపూర్వవిషయాలను తెలిపి ఉన్నారు. ఈ నూత్న గ్రంథ రాజమునకు మా అభినందనం.

—ప్రభాకర్.

మహాత్ముని మాటలు

అను : శ్రీ దిగవల్లి శేషగిరిరావు; ప్రచురణ : శ్రీరామతీర్థసేవాశ్రమం, పిడుగురాల; 10 + 186 పుటలు; వెల : 12 అ.

'దస్ స్పేక్ మహాత్మా' అను నాంగ్లమూలమునకు ఆంధ్రీకరణముగ దీనిని ప్రచురించుట మిక్కిలి ముదావహము. ఇందు భగవంతుడు, ప్రార్థన, రామనామము ఇత్యాది భగవద్విషయములును, చరఖా, ఖాదీ వంటి లౌకికవిషయములును, మరియు నితరములు నగు 36 విషయములపై గాంధీమహాత్ముని ప్రవచనములు గ్రథితము లైనవి. అస్పృశ్యతను గురించిన బాపూజీ పలుకు లివి: "అస్పృశ్యత హిందూమతములో నొక భాగమే యగుచో నేను హిందువుడ నని చెప్పుకొనుటకు నిరాకరింతును. అంతే గాక, నా ఉన్నతాశయములకు అవకాశము గల ఏ ఇతరమతము నైన స్వీకరింతును. అదృష్టవశాన నా ఉద్దేశము ననుసరించి అస్పృశ్యత హిందూమతమునందలి భాగము కాదు. ఇది హిందూమతమునకు ఒక కళంకము గాన ప్రతి హిందూమతాభిమానియు ఈ కళంకమును తొలగించుకొనుటకై తన్ను త్యాగ మొనర్చుకొన వలసి యున్నది."

ఈ సూక్తిమౌక్తికములు వ్యక్తిత్వ మాసించు ధీరులకును, బాధ్యత తెలిసి మెలగు సామాన్య పౌరులకును అవశ్యాచరణీయములు. మహాత్మునికి ప్రాణాధికము లైన సత్యాహింసలు, స్వార్థరాహిత్యము, విశ్వప్రేమయు, విశ్వశాంతికి, వ్యష్టిశాంతికి రాచబాటలు గదా.

ఈ నూత్న ప్రచురణకు 'శ్రీరామకృష్ణప్రభ' శుభాశీస్సులు.

—శారదాశరణ్.

"దేవునివంకకు, అందఱును ఆకృష్టులు కానేలేరు. కొందఱు విశిష్టాత్ములు మాత్రమే, అలాగు ఆకృష్టు లగుదురు. ఆజన్మము సత్ప్రవణతలు గల వారికి మాత్రమే, భగవంతునందు ప్రేమ గలుగును."

"భగవత్ప్రాప్తి గలుగ వలయు నన్న, మంచి పూర్వవాసన ఉండ వలయును. ఈ జన్మములోను, వేఱొక జన్మములోను, ఏదో ఒక విధమైన తపస్సును, దేని నైనను, చేసి ఉండ వలయును."

"దేవునకు సంతోషము గూర్పుము. ఎల్లరును సంతోషింతురు. దేవుడు ప్రీతు డైనచో, విశ్వ మెల్ల ప్రీత మగును."

—శ్రీరామకృష్ణుడు.

పూజితుల తృప్తు లగుదురు భూజను లారు; లచ్యుతుండు పూజితుఁ డగుడుం,
దేజమున జగత్త్రితయముఁ బూజిత మయి తృప్తిఁ బొందుఁ బుణ్యసమృద్ధిన్ ॥

—భీష్ముడు. భార. II-ii-28.

నారద భక్తి సూత్రములు

అనువాదకులు: శ్రీ దొడ్ల వేంకటరామరెడ్డిగారు

శ్రీ త్యాగీశానందస్వాములవారి ఆంగ్ల గ్రంథమున కిది తెనిగింపు. భక్తిని గూర్చిన సమస్త విషయములును ఇందు విపులముగ నున్నవి. భాష సులభము, సరళము.

310 పుటలు వెల: రూ. 3/-

శ్రీ శారదా ప్రసంగములు

అనువాదకులు: కీ॥ శే॥ వెదురుమూడి వేంకట కృష్ణరావుగారు

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస సహధర్మచారిణియు, ఆదర్శసతి, ఆదర్శయోగిని, ఆదర్శ మాతయు నగు శ్రీ శారదాదేవి భక్తులతో నొనర్చిన దివ్యసంభాషణలు.

"...ఈ గ్రంథము ఆంధ్రదేశమున అక్షరాస్యులగు స్త్రీలెల్లరు జదువదగినది..." —త్రిలిఙ్గ

312 పుటలు (ప్రథమ ముద్రణము) వెల: రూ. 2-50

కులము, సంస్కృతి, సామ్యవాదము

అనువాదకులు: శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

హైందవ సంస్కృతిని ఎన్నో శతాబ్దములుగా పోషించి యభివృద్ధినొందించిన గుణకర్మ విభాగమూలమగు చాతుర్వర్ణ్యవ్యవస్థ మతాచార్యకైతవముచే మార్పబడి, భ్రంశమొంది, దేశపతనకారియయ్యెననియు దేశాభ్యుదయమును ఇప్పుడు మరల సాధించుటకు హరిజనులు మొదలు సర్వనిమ్నజాతులకు సాంఘిక, ఆర్థిక, వైజ్ఞానిక, పారమార్థిక ఉన్నతిని కలిగించి సర్వతోముఖసామ్యమును కల్పింపవలెననియు శ్రీ వివేకానందస్వామి ఈ గ్రంథమున ఉద్ఘాటించియున్నాడు. దేశాభ్యుదయమును అభిలషించువారందఱికిని అవశ్యపఠనీయమగు గ్రంథము.

116 పుటలు అందమైన కూర్పు వెల: రూ. 1/-

అడ్రెసు: మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

బ్రహ్మానందబోధనలు

(శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామి జీవితోపదేశములు)

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

"శ్రీ రామకృష్ణదేవునియొక్క పారమార్థిక పుత్త్రుడు" అని పేరొంది, శ్రీ వివేకానందస్వామితో ఇంచుమించు సమానౌన్నత్యము నొందిన భక్తిజ్ఞానసిద్ధుడగు మహాపురుషుని సవిస్తర జీవితమును, దివ్యోపదేశములును గల యీ గ్రంథము జిజ్ఞాసువుల కందఱకు అవశ్య పఠనీయము, మహోపకారకము.

త్రివర్ణముఖచిత్రము, శ్రీ రామకృష్ణునియొక్కయు, శ్రీ బ్రహ్మానందస్వామియొక్కయు ఛాయాచిత్రములు గలవు.

344 పుటలు (ప్రథమ ముద్రణము) వెల: రూ. 3-50

శ్రీ శారదాదేవి

రచయిత: శ్రీ నండూరి బంగారయ్యాగారు, బి. ఏ., బి. ఎల్.

శ్రీ శారదాదేవి దివ్యజీవితము ఇందు వివరముగ, మనోహరభాషలో చిత్రింపబడియున్నది. ఆమె హృదయము నెఱుంగగోరు భక్తులీ గ్రంథమును జదివి తీరవలయును! క్రొత్తవిషయ మెంతో సేకరించి కూర్పబడిన యద్భుత గ్రంథము.

144 పుటలు వెల : రూ. 1-25

పవహారి బాబా

(శ్రీ వివేకానందస్వామి ప్రణీతము)

అనువాదకులు :

శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు, బి. ఏ.

ఇది కాశికి చేరువ గాజీపూరులో నుండిన యొక గొప్ప ఋషీశ్వరుని అత్యద్భుత జీవిత చరిత్ర! శ్రీ వివేకానందస్వామి ఈ మహనీయునియెడ అత్యంత భక్తిప్రపత్తులు గలిగి ఈయనకు శిష్యుడు కాగోరె నన్నచో ఈయన గొప్పతన మిట్టిదని వివరింప నవసరములేదు.

30 పుటలు వెల: 25 న. పై.

అడ్రెసు: మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 4

శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము

అనువాదకులు :

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి

ఇందు శ్రీరామకృష్ణుని జీవిత సంగ్రహమును 1121 మహోపదేశములును గలవు.

జీవుడు : సంసారము ; మాయ, గ్రంథములు : గ్రంథులు, బాధగురువులు : బోధ గురువులు, లౌకికులు : వారి ధోరణులు, ఆత్మోన్నతి ; సాధకులు : వారి యాదర్శములు, పారమార్థిక జీవనమునకు సదుపాయములు, సర్వమతసామరస్యము, దేవుడు, జ్ఞానము : భక్తి : కర్మము, బ్రహ్మతత్త్వము మున్నగు అంశము లిందు తేటతెల్లముగ పసి బిడ్డల కయిన అవగాహన కాగల ఉపమానములతో వివరింపబడియున్నవి.

నీతికథలును సూక్తులును మకరంద పేశలములు, నిర్వృతికరములు.

... ఈ గ్రంథం చదువుతూంటే ఒక్క ఐహికానికీ, ఒక్క ఆముష్మికానికీ కాక, రెంటికీ సంబంధించిన సూక్ష్మాలూ, రహస్యాలూ, కీలకాలూ చక్కగా అరటి పండొలిచి చేతిలో పెట్టినట్లు ఉంటవి... —ఆంధ్రపత్రిక

540 పుటలు ప్రజ్జ్వలమగు పంచమ ముద్రణము వెల : రూ. 3-50

హిందూమతము

రచయిత : శ్రీ వివేకానందస్వామి

అనువాదకులు : శ్రీ కందుకూరు మల్లికార్జునంగారు

హిందూమత నామమును పరస్పరభిన్న భావభూయిష్ఠములగు అనేక మతసంప్రదాయములు వహించి యుండుటచే, తత్స్వరూప నిర్వచనమునకు ఇందు శ్రీ వివేకానంద స్వాములవారు పూనుకొని ఆ మతము వేదసంహితాకాలమునుండి ఎట్లు క్రమ పరిణామ మందెనో, అందు సర్వసమ్మతమూలభావము లెవ్వియో, అది చేయు బోధ యెట్టిదో, ఇన్ని భిన్నమతాంతరము లెట్లు కలిగెనో, ఈ కలగూరగంపకు హిందూమత నామ మెట్లు లేర్పడెనో విశదీకరించియున్నారు. జిజ్ఞాసువుల కత్యంతోపయుక్తమగు గ్రంథము.

... తెనుగువాఙ్మయములో వేదాంతచర్చలపై ... ప్రకటింపబడిన గ్రంథములలో ఇది ఉత్తమోత్తమమైనదని శిరసాగ్గి చెప్పవలసియున్నది. ... —భారతజ్యోతి 12-4-1956.

168 పుటలు వెల : రూ. 1-25